

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 01

මුදල්

දේශක - කුමන් විරහන්නැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

මුදල්

භාණ්ඩ හා සේවා හුවමාරු කිරීමේ දී ගෙවීම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් පොදුවේ පිළිගන්නා වූ ඕනෑම දෙයක් මුදල් වශයෙන් සලකනු ලැබේ.

හොඳ මුදලක පහත සඳහන් ලක්ෂණ දැකිය හැකි ය.

- පොදු පිළිගැනීමක් තිබීම
- කල්පැවැත්ම
- සමජාතීය බව
- කුඩා කොටස්වලට බෙදිය හැකි වීම
- පහසුවෙන් එහා මෙහා ගෙනයාමට හැකි වීම
- වටිනාකම ස්ථාවර ව පැවතීම
- නීත්‍යානුකූල වලංගු භාවය
- සුලබ හෝ දුර්ලභ හෝ නොවීම
- අනුකරණය කළ නොහැකි වීම
- පහසුවෙන් හඳුනාගත හැකි වීම

මුදලේ ප්‍රධාන කාර්ය හතර පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

1. විනිමය (ගෙවීම්) මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම
2. වටිනාකමේ සන්නිධියක් ලෙස කටයුතු කිරීම
3. ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස කටයුතු කිරීම
4. විලම්බිත ගෙවුම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම (කල්පසු වූ ගෙවුම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම)

විනිමය (ගෙවීම්) මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම

විනිමය මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ගනුදෙනු කිරීමේ දී නැතහොත් භාණ්ඩ හා සේවා සහ නිෂ්පාදන සාධක හුවමාරු කිරීමේ දී අතරමැදියකු වශයෙන් කටයුතු කිරීම යි.

මෙම කාර්යය නිසා මුදල් වෙනත් වත්කම්වලින් පැහැදිලි ව වෙන් කොට හඳුනා ගත හැකි ය. භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමයේ (බාටර් ක්‍රමයේ) පැවති ද්වික සමපාතය, ප්‍රවාහණය, ගබඩා කිරීම, කුඩා කොටස්වලට බෙදීම ආදී ගැටලු බොහොමයක් මුදල් භාවිතය නිසා නිරාකරණය විය.

වූවමනාවන්ගේ ද්වික සමපාතය

හුවමාරුවට සම්බන්ධ වන දෙපාර්ශවයේ වූවමනා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ගැලපීම වූවමනාවන්ගේ ද්වික සමපාතය නම් වේ.

- භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමයේ දී ද්වික සමපාතයක් නොමැති විට ගනුදෙනුව සිදු කරගැනීම අතිශය දුෂ්කර කාර්යයක් විය.
- එහෙත් මුදල් භාවිතය නිසා ගනුදෙනුව සිදු කර ගැනීමේ දී මුදල් අතරමැදියකු සේ කටයුතු කරන හෙයින් ද්වික සමපාතයක් අවශ්‍ය නොවේ.

මුදල් විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස භාවිත කිරීම නිසා ශ්‍රම විභජනය හා විශේෂීකරණය පුළුල් වූ අතර මහා පරිමාණ නිෂ්පාදනයට මඟ පෑදිණි.

වටිනාකම් සන්නිධියක්

අවදානමකින් හා අපහසුතාවකින් තොර ව අනාගත අවශ්‍යතා සඳහා වටිනාකම රැස් කර තබා ගැනීම සඳහා මුදල් යොදා ගැනීම වටිනාකම් සන්නිධියක් ලෙස කටයුතු කිරීම යන්නෙන් අදහස් කෙරේ. භාණ්ඩවලින් වටිනාකම රැස් කිරීමේ දී ගබඩා කිරීමේ අපහසුව, ඉක්මනින් නශ්‍ය වීම ආදී ගැටලු පැන නැඟුණද මුදල්වලින් වටිනාකම රැස් කිරීමේ දී එම දුෂ්කරතා ඇති නොවේ.

වටිනාකම රැස් කිරීමට වැඩි දෙනෙකු මුදල් භාවිත කරන්නේ මුදල් පූර්ණ ද්‍රවශීල වත්කමක් වන නිසා ය. මුදලේ ක්‍රය ශක්තිය ස්ථාවර මට්ටමක පැවතීම මුදලේ මෙම කාර්යය වඩාත් කාර්යක්ෂම කරනු ඇත.

ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස කටයුතු කිරීම

ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස කටයුතු කිරීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ සෑම භාණ්ඩයකම, සේවාවක ම, වත්කම්වල වටිනාකම් අතර වෙනස හඳුනාගත හැකි වීම හා හුවමාරු ක්‍රියාවලිය කාර්යක්ෂම ව සිදු කිරීමට හැකියාව ලැබීම ය.

මුදල් වටිනාකමේ මිනුමක් ලෙස ක්‍රියා කිරීම නිසා ව්‍යාපාර ගිණුම්කරණය, ජාතික ගිණුම්කරණය, රාජ්‍ය අයවැයකරණය, ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනය සැකසීම ආදී මූල්‍ය වාර්තාකරණය පහසු වී ඇත.

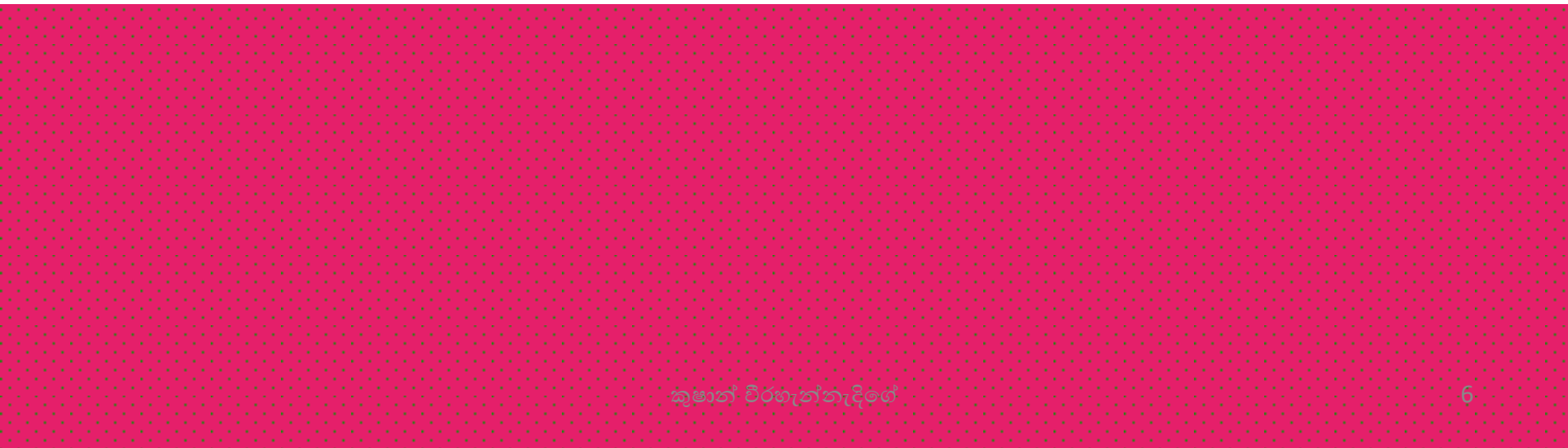

විලම්බිත ගෙවුම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම

විලම්බිත ගෙවුම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කිරීම යන්නෙන් අදහස් කරනුයේ කල් පසු වී කරනු ලබන ගෙවීම් කාර්යක්ෂම ව සිදු කිරීමට මුදල් යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාවයි. ව්‍යාපාර ආයතන භාණ්ඩ ණයට අලෙවි කිරීමේ දී හා මූල්‍ය ආයතන ණය සැකසීමේ දී එම ගෙවීම් සමාජික කිරීමට කාලයක් ගත වේ.

අවිනිශ්චිතතාවකින් හෝ අවදානමකින් තොර ව එම ගෙවීම් නිම කිරීමට මුදල් භාවිත කිරීම නිසා හැකියාව ලැබී ඇත.

මුදලේ අගය ස්ථාවර ව පැවතීම විලම්බිත ගෙවුම් මාධ්‍යයක් ලෙස මුදලේ කාර්යය වඩාත් කාර්යක්ෂම වීමට හේතු වේ.

වර්තමානයේ භාවිත වන මුදල් වර්ග පහත දැක්වේ.

- ව්‍යවහාර මුදල්
- බැංකු මුදල්
- ආසන්න මුදල්
- මුදල් ආදේශක
- විද්‍යුත් මුදල් / ඩිජිටල් මුදල්

ව්‍යවහාර මුදල්

ව්‍යවහාර මුදල් යනු යම් නෛසර්ගික වටිනාකමක් අන්තර්ගත නොවන නමුත් කිසියම් වටිනාකමක් නියෝජනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරනු ලබන කාසි හා නෝට්ටු වන අතර ව්‍යවහාර මුදල් රට තුළ ඕනෑම ගනුදෙනුවක් කිරීමට නීතියෙන් වලංගු වන අතර ව්‍යවහාර මුදල් පූර්ණ ද්‍රවශීලතාවකින් යුක්ත වේ.

බැංකු මුදල්

වෙක්පත් ලිවීම මගින් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි ඉල්ලුම් තැන්පතුවල ඇති මුදල් ශේෂය බැංකු මුදල් වශයෙන් හැඳින්වේ. බැංකු මුදල් තුළ ඉහළ ද්‍රවශීලතාවක් පවතී.

ආසන්න මුදල්

වටිනාකමේ සන්නිධියක් ලෙස ක්‍රියා කරන, එහෙත් හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ක්‍රියා නොකරන ඉහළ ද්‍රවශීලතාවකින් යුතු වත්කම් ආසන්න මුදල් ලෙස හඳුන්වයි. ආසන්න මුදල් පහසුවෙන් හුවමාරු මාධ්‍යයක් බවට (මුදල්) පෙරළා ගත හැකියි.

ස්ථාවර තැන්පතු, ඉතුරුම් තැන්පතු, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, විනිමය බිල්පත් ආදිය පොරොන්දු නොවී ආසන්න මුදල් සඳහා නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

මුදල් ආදේශක

මුදල් ආදේශක වශයෙන් හඳුන්වනු ලබන්නේ වටිනාකමේ සන්නිධියක් වශයෙන් ක්‍රියා නොකරන නමුත් තාවකාලික ව හුවමාරු මාධ්‍යයක් වශයෙන් කටයුතු කරන උපකරණ වේ.

ණයපත් හා හරපත් මුදල් ආදේශක සඳහා නිදසුන් වශයෙන් දැක්විය හැකිය.

ව්‍යවහාර මුදල් හෝ චෙක්පත් හෝ භාවිතයක් නොමැති ව කෙටි කාලීන ගනුදෙනු සඳහා මෙම මුදල් ආදේශක යොදා ගත හැකි ය.

යම් මූල්‍ය ආයතනයක් විසින් අනුමත වූ මුදල් සීමාවන් යටතේ භාණ්ඩ හා සේවා ලබා ගැනීමටත් අවශ්‍ය විටක මුදල් ලබා ගැනීමටත් අවසරය ලබා දී නිකුත් කරන විද්‍යුත් කාඩ් පත ණයපතකි.

පහත සඳහන් හේතු නිසා ණයපත් මුදල් ලෙස නොසැලකේ.

- මුදල්වලින් ඉටු කරන සියලු කාර්යයන් ණයපත් මගින් ඉටු නොවීම
- ණයපත් මගින් ගනුදෙනුකරුවාට ලබා දෙන උපරිම ණය සීමාව ඉක්මවූ පසු තවදුරටත් ණයපත් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් ගනුදෙනු කිරීමට නම් අදාළ මූල්‍ය ආයතනය වෙත ණය මුදල ගෙවිය යුතු වීම (මුදල් ලෙස සැලකෙන්නේ මූල්‍ය ආයතනය වෙත ගෙවන මුදල් මිස ණයපත නොවේ).

හරපත්

හරපත් යනු ගනුදෙනුකරුවන් මූල්‍ය ආයතනයක යම් මුදලක් තැන්පත් කළ විට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍රයක් මගින් ආපසු මුදල් ගැනීමට වෙනත් ගිණුමකට මාරු කිරීමට භාවිත කරන උපකරණයකි.

හරපත් මුදල් ලෙස නොසැලකෙන්නේ මුදලින් ඉටුකරනු ලබන සියලු කාර්යයන් මෙමගින් ඉටු නෙකෙරෙන නිසා ය.

විද්‍යුත් මුදල් / ඩිජිටල් මුදල්

මුදල්, විද්‍යුත් ක්‍රමය භාවිතයෙන් ගබඩා කර තබා මෘදුකාංගයක් මගින් ගනුදෙනු සඳහා යොදා ගන්නා ක්‍රමවේදය විද්‍යුත් මුදල් වශයෙන් හැඳින්වේ. හරපත්, ණයපත්, E-banking, Easy Cash, Bit coin විද්‍යුත් මුදල් සඳහා නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 02

මුදල් ඉල්ලුම

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

මුදල් ඉල්ලුම (ද්‍රවශීලතාවරණය)

කිසියම් අවස්ථාවක දී මුදල්, මුදල් වශයෙන් ළඟ තබා ගැනීමට මහජනතාව තුළආති කැමැත්ත මුදල් ඉල්ලුම (ද්‍රවශීලතාවරණය) යනුවෙන් හැඳින්වේ.

මුදලට ඉල්ලුමක් ඇති වීම කෙරෙහි බලපාන ප්‍රධාන හේතු තුනකි.

1. ගනුදෙනු වේගතාව
2. ආරක්ෂණ වේගතාව
3. සමපේක්ෂණ වේගතාව

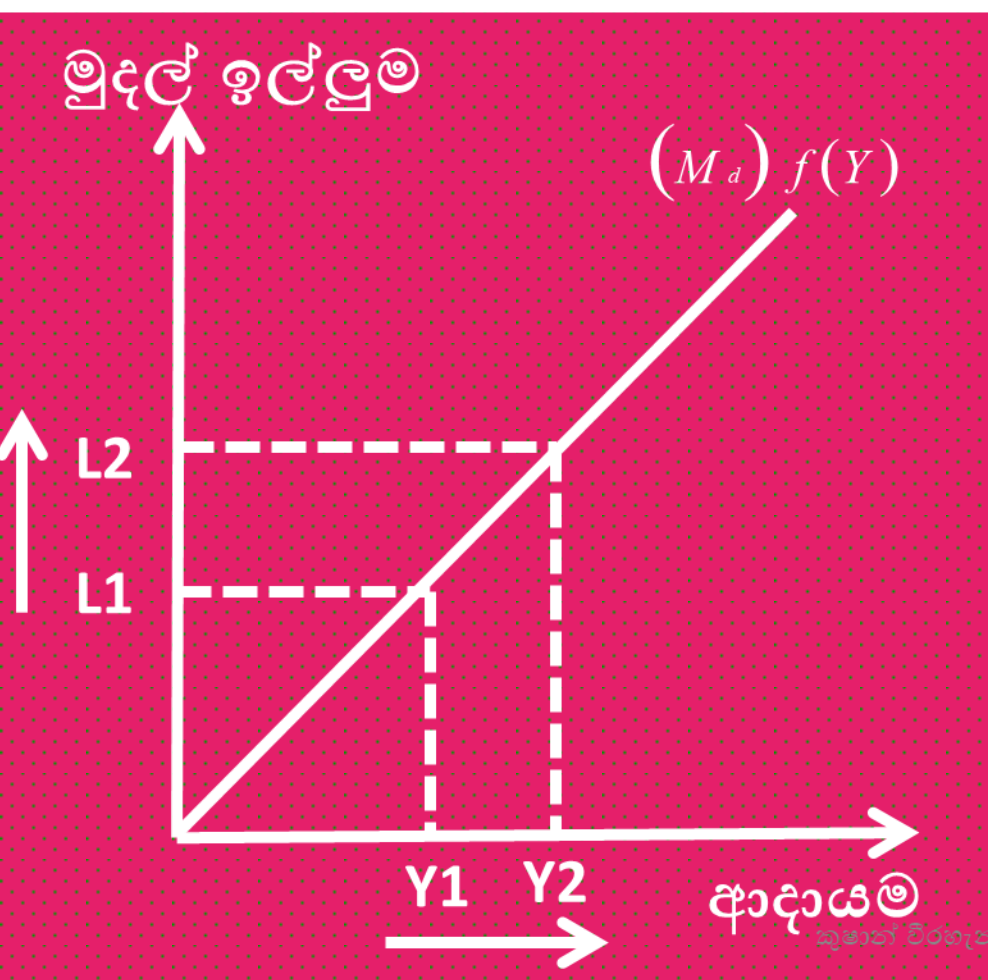
ගනුදෙනු වේගතාව

පුද්ගලයාට ලැබෙන ආදායම් සහ පුද්ගලයා කරන වියදම් එකිනෙකට නොගැළපීම නිසා එදිනෙදා ගනුදෙනු කිරීමේ අරමුණෙන් මුදල් ශේෂ ළඟ තබා ගැනීම ගනුදෙනු වේගතාව නිසා ඇති වන මුදල් ඉල්ලුම ලෙස හැඳින්වේ.

ආදායම් උපයන කාලයක් වියදම් සිදු කරන කාලයක් අතර කාල පරාසයක් පවතින අතර එම කාල පරාසය තුළ සුමට ලෙස ඇති වන ගනුදෙනු සිදු කිරීම සඳහා මුදල් ශේෂ ළඟ තබා ගත යුතු ය.

ගනුදෙනු චේතනාවෙන් මුදලට ඇති ඉල්ලුම තීරණය කරන ප්‍රධාන සාධකය වන්නේ පුද්ගලයන්ගේ ආදායමයි.

ගනුදෙනු චේතනාවෙන් මුදලට කරන ඉල්ලුමක් ආදායමක් අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතී. එය පහත සඳහන් පරිදි ප්‍රස්තාර සටහනක් මගින් දැක්විය හැකි ය.

ඉහත ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව පුද්ගලයාගේ ආදායම වැඩි වන විට එදිනෙදා ගනුදෙනු සඳහා වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් ළඟ තබා ගැනීමට පෙළඹේ. ආදායම අඩු වන විට එදිනෙදා ගනුදෙනු සඳහා අඩු මුදල් ප්‍රමාණයක් තබා ගැනීමට පෙළඹේ.

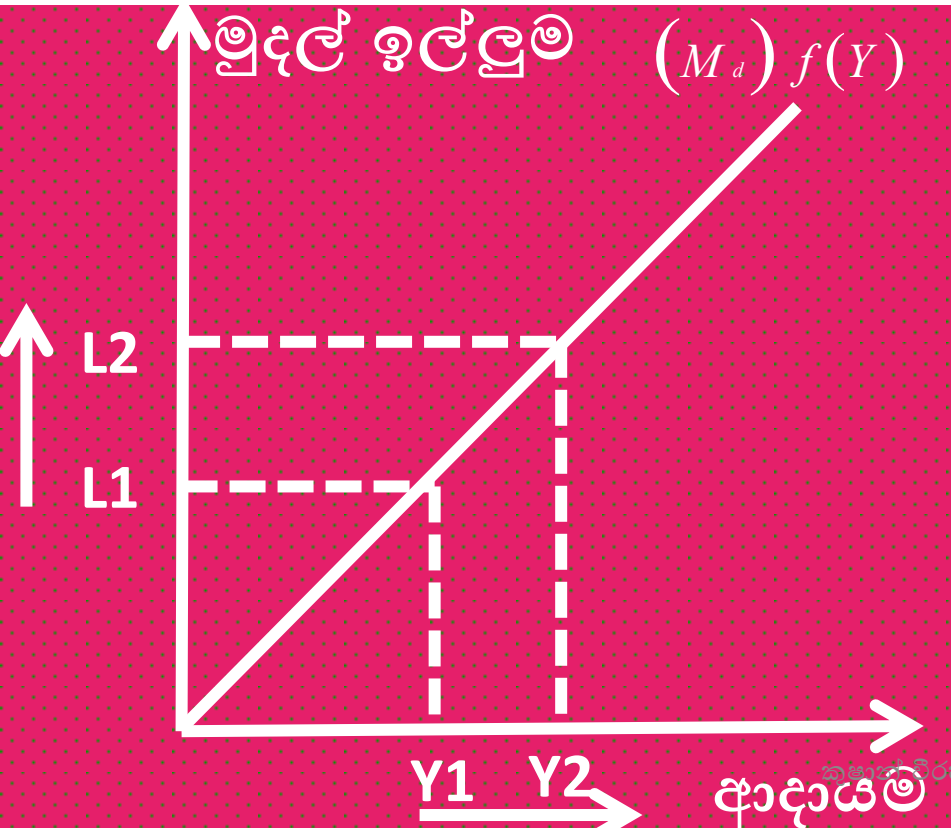
- ආදායමට අමතර ව ගනුදෙනු චේතනාව සඳහා මුදලට ඇති වන ඉල්ලුම කෙරෙහි පොළී අනුපාතිකය, මිල මට්ටම, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ නව්‍යතා හා ආයතනික සාධක ද බලපායි.

ආරක්ෂණ චේතනාව

සැලසුම් කළ නොහැකි අනපේක්ෂිතව ඇති වන වියදුම් කාර්යක්ෂම ව පියවා ගැනීමේ අරමුණෙන් පුද්ගලයන් මුදල් ශේෂ ළඟ තබා ගැනීම ආරක්ෂණ චේතනාව නිසා මුදලට ඇති ඉල්ලුම ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් : හදිසි අනතුරු, ලෙඩ රෝග වැනි අවස්ථාවල දී ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා මුදල් ශේෂ ළඟ තබා ගැනීමයි.

- ආරක්ෂණ චේතනාව නිසා මුදලට ඇති වන ඉල්ලුමක් ආදායමක් අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතින අතර එය පහත ප්‍රස්තාරයෙන් දැක්වේ.

ඉහත ප්‍රස්තාර සටහනට අනුව පුද්ගලයන්ගේ ආදායම වැඩි වන විට ආරක්ෂණ අරමුණ මත වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් ළඟ තබා ගැනීමට පෙලඹෙන අතර ආදායම අඩු වන විට ආරක්ෂණ අරමුණ මත අඩු මුදල් ප්‍රමාණයක් ළඟ තබා ගැනීමට පෙලඹේ.

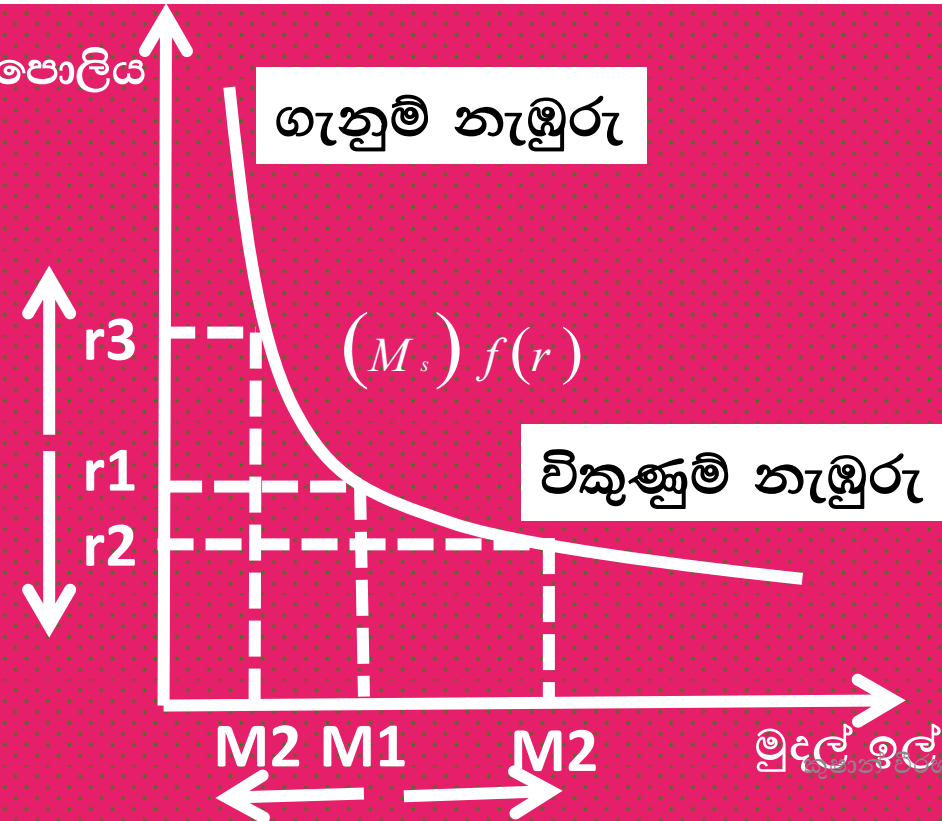
සමපේක්ෂණ චේතනාවෙන්

පිළිණපත්වල මුදල් ආයෝජනය කිරීමෙන් අනාගත වාසි (ප්‍රතිලාභ) ලබා ගැනීමේ අරමුණෙන් මුදල් ළඟ තබා ගැනීම සමපේක්ෂණ චේතනාවෙන් මුදලට ඇති ඉල්ලුම යි.

නැතිනම් වත්කමක් ලෙස මුදල් ශේෂ ළඟ තබා ගැනීම සමපේක්ෂණ මුදල් ඉල්ලුම වේ.

ජනතාව විවිධ වත්කම් ළඟ තබා ගැනීමට පෙලඹෙන අතර සිය වත්කම් ගොනුවේ මුදල් හා පිළිණපත් අතර තේරීම් කිරීම පොළී අනුපාතිකය අනුව සිදුවේ.

මේ අනුව පොළී අනුපාතිකය හා වත්කමක් ලෙස මුදල් ඉල්ලුම අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවක් ඇති වේ.

ඉහත රූපයේ දැක්වෙන පරිදි පොළී අනුපාතිකය ඉහළ යන විට සමපේක්ෂණ චේතනාව යටතේ මුදලට ඇති ඉල්ලුම අඩු වේ. පොළී අනුපාතිකය පහළ යන විට සමපේක්ෂණ චේතනාව යටතේ මුදලට ඇති ඉල්ලුම වැඩි වේ.

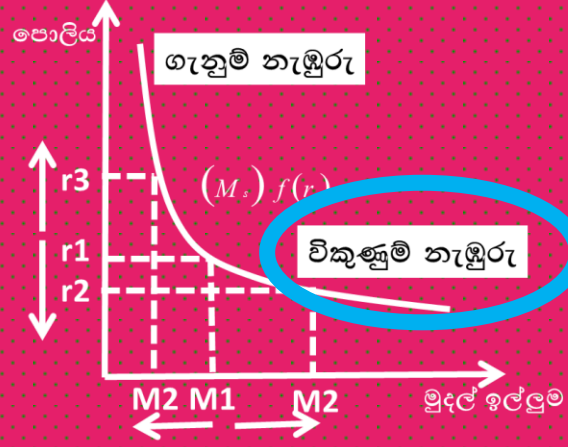
පොලී අනුපාතිකය වෙනස් වන විට මුදල් ඉල්ලුම වෙනස් වන්නේ ඇයි

පොලී අනුපාතිකය හා පිළිණපත්වල මිල අතර පවතිනුයේ ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවකි. එනම් පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යන විට පිළිණපත්වල මිල පහළ යන අතර පොලී අනුපාතිකය පහළ යන විට පිළිණපත්වල මිල ඉහළ යයි.

සත්‍ය වශයෙන් වර්තමානයේ පොලී අනුපාතිකය අඩු නම් පිළිණපත්වල මිල ඉහළ මට්ටමක පවතී

නමුත් අනාගතයේ දී පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යතැයි සහ ඊට ප්‍රතිලෝම ව පිළිණපත්වල මිල ඉහළ යතැයි ජනතාව තුළ අපේක්ෂණයක් ඇති වේ

මේ නිසා ජනතාව පිළිණපත් මිල දී විකිණීමට පෙළඹෙන හෙයින් පොලී අනුපාතිකය පහළ යන විට සමපේක්ෂණ වේතනාව යටතේ මුදලට ඇති ඉල්ලුම වැඩි වේ

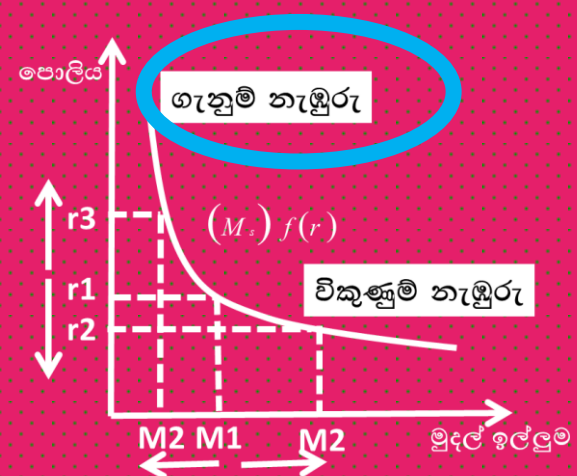

සත්‍ය වශයෙන් වර්තමානයේ පොළී අනුපාතිකය වැඩි නම්

පිළිණපත්වල මිල පහළ මට්ටමක පවතී

නමුත් අනාගතයේ දී පොළී අනුපාතිකය පහළ යනැයි සහ ඊට ප්‍රතිලෝම ව පිළිණපත්වල මිල ඉහළ යනැයි ජනතාව තුළ අපේක්ෂණයක් ඇති වේ

මේ නිසා ජනතාව පිළිණපත් මිලදී ගැනීමට පෙළඹෙන හෙයින් පොළී අනුපාතිකය ඉහළ යන විට සමපේක්ෂණ වේතනාව යටතේ මුදලට ඇති ඉල්ලුම අඩු වේ

මුදලට ඇති ඉල්ලුම තීරණය වීම කෙරෙහි පහත සඳහන් සාධක බලපායි.

- මූර්ත ආදායම
- පොළී අනුපාතිකය
- මිල මට්ටම
- අනාගත අපේක්ෂණ
- ආයතනික සාධක
- මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ නව්‍යතා

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 03

මුදල් සැපයුම හා

මුදල් ගුණකය

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

මුදල් සැපයුම

මුදල් සැපයුම යනු නිශ්චිත අවස්ථාවක දී මහජනතාව අතර සංසරණය වන මුළු මුදල් කොඟය යි.

මුදල් සැපයුම මූල්‍ය සමස්ත වශයෙන් ද හඳුන්වයි.

මුදල් සැපයුම නිර්වචනය කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා නිර්වචන කාලයත් සමගම වෙනස් වෙයි, ඒ සඳහා බලපාන ප්‍රධාන සාධක දෙකකි.

- රටක මූල්‍ය ව්‍යුහය ඇතිවන වෙනස්කම්.
- මුදල් ලෙස සැලකිය යුතු පූර්ණ ද්‍රවශීල වත්කම් වල සිදුවන වෙනස්කම්.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් සැපයුම පිළිබඳ ව ඉදිරිපත්කොට ඇති විවිධ නිර්වචන පහත දැක්වේ.

- පටු මුදල් සැපයුම (M1)
- පුළුල් මුදල් සැපයුම (M2)
- ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම (M2b)
- පුළුල් මුදල් සැපයුම (M4)

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් සැපයුම පිළිබඳව ඉදිරිපත් කොට ඇති විවිධ නිර්වචන පහත දැක්වේ

- පටු මුදල් සැපයුම **M1**

මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් (කාසි හා තෝට්ටු) + මහජනයා සතු වාණිජ බැංකු වල ඇති ඉල්ලුම් තැන්පතු

- පුළුල් මුදල් සැපයුම **M2**

පටු මුදල් සැපයුම + මහජනයා සතු වාණිජ බැංකු වල ඇති කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු

- ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම **M2b**

M2 + අන්තෝවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්වල ඇති කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු **50%** + විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක වල ඇති නේවාසිකයන් සතු කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු

- පුළුල් මුදල් සැපයුම **M4**

M2b + බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සතු මහජනයාගේ ඉතුරුම් හා ස්ථාවර තැන්පතු

මුදල් සැපයුම තීරණය කරන සාධක පහත දැක්වේ.

(1) බැංකු ක්‍රමය සතු ශුද්ධ දේශීය වත්කම්

බැංකු ක්‍රමය සතු ශුද්ධ දේශීය වත්කම්, බැංකු ක්‍රමය මගින් රජයට ලබා දෙන ශුද්ධ ණය හා වාණිජ බැංකු විසින් පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණයවලින් සමන්විත වේ.

රජය අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා මහ බැංකුවෙන් හා වාණිජ බැංකුවලින් පිළිණපත් හරහා ණය ලබා ගනී. ඒවා ව්‍යවහාර මුදල් ලෙස මහජනතාව අතට පත්වීමෙන් මුදල් සැපයුමේ කොටසක් බවට පත්වී මුදල් සැපයුම ඉහළ නැඟී.

වාණිජ බැංකු විසින් පෞද්ගලික අංශයට ණය දීමේ දී ඉල්ලුම් තැන්පතු නිර්මාණය වේ. ඉල්ලුම් තැන්පතු මුදල් සැපයුමේ කොටසක් නිසා මුදල් සැපයුම ඉහළ යයි.

(2) බැංකු ක්‍රමය සතු ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්

බැංකු ක්‍රමය සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් නමින් හැඳින්වෙන්නේ මහ බැංකුව සහ වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් හා වගකීම් අතර වෙනසයි.

බැංකු ක්‍රමය සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ඉහළ යන විට බැංකු සතු සංචිත ඉහළ ගොස් ණය දීම් වැඩි වේ. එවිට ඉල්ලුම් තැන්පතු ප්‍රසාරණය වී මුදල් සැපයුම වැඩි වේ.

මහ බැංකුව සතු විදේශ වත්කම් පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- මහ බැංකුව සතු විදේශ මුදල්
- විදේශ රටවල සුරැකුම්පත්වල මහ බැංකුව කර ඇති ආයෝජන
- මහ බැංකුව නමින් පවත්වා ගෙන යන විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (SDR)

මහ බැංකුව සතු විදේශ වගකීම් පහත පරිදි වේ.

- මහ බැංකුව විදේශ රටවලින් ලබා ගෙන ඇති ණය
- අන්තර්ජාතික ආයතන හා විදේශ බැංකු මහ බැංකුවේ තැන්පත් කර ඇති මුදල්

වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් පහත දැක්වේ.

- විදේශ බැංකුවලට සපයා ඇති ණය සහ ආධාර
- වට්ටම් කළ බිල්පත්
- වාණිජ බැංකු සතු විදේශ මුදල්
- වාණිජ බැංකුවලට අයත් විදේශ ශාඛාවල ඇති මුදල්

වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වගකීම් පහත සඳහන් සංරචකවලින් සමන්විත වේ.

- වාණිජ බැංකු විසින් විදේශ බැංකුවලින් ලබා ගෙන ඇති ණය
- විදේශීය බැංකු දේශීය බැංකුවල පවත්වා ගෙන යන තැන්පතු

(3) අනෙකුත් ශුද්ධ වත්කම්

බැංකු ක්‍රමය සතු අනෙකුත් ශුද්ධ වත්කම් ලෙස සැලකෙනුයේ ඉහත සඳහන් කරන ලද දේශීය හා විදේශීය ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්වලට හසු නොවූ බැංකු ක්‍රමයේ වත්කම් හා වගකීම් අතර වෙනසයි.

බැංකු ක්‍රමය සතු අනෙකුත් ශුද්ධ වත්කම් ඉහළ යන විට මුදල් සැපයුම ද ඉහළ යයි.

පදනම් මුදල්

කිසියම් රටක සමස්ත මුදල් සැපයුමට පදනම සපයන මහ බැංකුව සතු ආප්ත මූල්‍ය වගකීම් පදනම් මුදල් වශයෙන් හැඳින්වේ. මේවා අධිබලැති මුදල්, සංචිත මුදල් යන නම්වලින් ද හැඳින්වේ.

රටේ සමස්ත මුදල් සැපයුම පදනම් මුදල් මෙන් කීප ගුණයකි.

පදනම් මුදල් පහත සඳහන් සංරචකවලින් සමන්විත වේ.

- මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් (C_p)
- වාණිජ බැංකු සතු ව්‍යවහාර මුදල් (C_{CB})
- වාණිජ බැංකු විසින් මහ බැංකුවේ පවත්වා ගෙන යන තැන්පතු (RR)
- රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතන මහ බැංකුවේ පවත්වා ගන යනු ලබන තැන්පතු (D_{OI})

මහ බැංකු ශේෂ පත්‍රය

වගකීම්	වත්කම්
මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් C_P	වාණිජ බැංකුවලට දුන් ණය A_{KB}
වාණිජ බැංකු සතු ව්‍යවහාර මුදල් C_{CB}	රජයට දුන් ණය CG_{CB}
වාණිජ බැංකු සතු මහ බැංකුවේ ඇති තැන්පතු RR	විදේශ සංචිත FA_{CB}
වෙනත් ආයතනවල තැන්පතු D_{OI}	වෙනත් වත්කම් OA_{CB}
රජයේ තැන්පතු DG_{CB}	
විදේශ ණය FB_{CB}	
වෙනත් වගකීම් OL_{CB}	
මුළු වගකීම් TL_{CB}	මුළු වත්කම් TA_{CB}

ඉහත ශේෂ පත්‍රයට අනුව පදනම් මුදල් සැපයුමට අයත් වන මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන වගකීම් අයිතම පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

1. මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල්
2. වාණිජ බැංකු සතු ව්‍යවහාර මුදල්
3. මහ බැංකුවේ ඇති වාණිජ බැංකු සතු තැන්පතු
4. වෙනත් ආයතන සතු ව මහ බැංකුවේ ඇති තැන්පතු

මහ බැංකු ශේෂ පත්‍රයට අනුව පදනම් මුදල් කෙරෙහි බලපාන සාධක (තීරණය කරන සාධක) පහත සඳහන් පරිදි හඳුනාගත හැකි ය.

1. මහ බැංකුව සතු ශුද්ධ දේශීය වත්කම් (CGCB - DGCB)
 - මහ බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකුවලට දෙනු ලබන අත්තිකාරම්
 - මහ බැංකුව විසින් රජයට සපයනු ලබන ශුද්ධ ණය
2. මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් (DACB - FBCB)
3. මහ බැංකුවේ වෙනත් වත්කම්

ඉහත සඳහන් අයිතමවල ශුද්ධ වත්කම් වැඩි වන විට පදනම් මුදල් සැපයුම වැඩි වන අතර ඒවායේ ශුද්ධ වත්කම් අඩු වන විට පදනම් මුදල් සැපයුම අඩු වේ.

මුදල් ගුණකය

ආර්ථිකයේ මුදල් සැපයුම හා පදනම් මුදල් අතර සම්බන්ධය මුදල් ගුණකය ලෙස හඳුන්වයි.

$$\text{මුදල් ගුණකය} = \frac{\text{මුදල් තොගය}}{\text{අධිබලැති මුදල්}}$$

$$m = \frac{M}{H}$$

$$M = m \times H$$

$$\text{අධි බලැති මුදල් } H = C_p + C_{cb} + RR + DoI$$

ආර්ථිකයක මූල්‍ය පද්ධතියේ තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි

අයිතම	රුපියල් බිලියන
මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල්	150
වාණිජ බැංකු සතු ව්‍යවහාර මුදල්	20
මහා බැංකුවේ ඇති වාණිජ බැංකු සතු තැන්පතු	80
වාණිජ බැංකුවල ඇති මහජනයා සතු ඉල්ලුම් තැන්පතු	120
වාණිජ බැංකුවල ඇති මහජනයා සතු කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු	600
දේශීය තැන්පතු වගකීමක් ලෙස සලකනු ලබන අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්	125
විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු එකක වල ඇති මහජනයා සතු තැන්පතු	75
ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සතු කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු	90

පටු මුදල් සැපයුම M1 = 150 + 120 = 270

පුළුල් මුදල් සැපයුම M2 = 270 + 600 = 870

ඒකාබද්ද පුළුල් මුදල් සැපයුම M2b = 870 + 200 = 1070

පුළුල් මුදල් සැපයුම M4 = 1070 + 90 = 1160

පදනම් මුදල් = 150 + 20 + 80 = 250

කුමාරතුංග විජේසේන

$$\text{මුදල් ගුණකය} = \frac{\text{මුදල් කොටස}}{\text{අධිබලැති මුදල්}}$$

$$m = \frac{M1}{H} \qquad m = \frac{270}{250} = 1.08$$

$$m = \frac{M2}{H} \qquad m = \frac{870}{250} = 3.48$$

$$m = \frac{M2b}{H} \qquad m = \frac{1070}{250} = 4.28$$

$$m = \frac{M4}{H} \qquad m = \frac{1160}{250} = 4.64$$

2013 A/L

M1 මුදල් සැපයුම රු.බි 1200 මුළු තැන්පතු 800 ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය 10%

$$\text{මුදල් ගුණකය} = \frac{\text{මුදල් කොටස}}{\text{අධිබලැති මුදල්}}$$

$$m = \frac{M}{H}$$

$$\text{මුදල් ගුණකය} = \frac{1200}{480}$$

$$m = 2.5$$

$$M1 = C_p + D$$

$$1200 = C_p + 800$$

$$C_p = 1200 - 800$$

$$C_p = 400$$

$$RR = 800 \times \frac{10}{100} = 80$$

අධි බලැති මුදල් $H = C_p + C_{cB} + RR + D_{oI}$

$$H = 400 + 0 + 80 + 0$$

$$H = 480$$

කුෂාන් විරහන්තැදිගේ

මහා බැංකුව රු.බි 3 ක් වටිනා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වාණිජ බැංකු වෙතින් මිලට ගත්තේ නම් මුදල් සැපයුමේ වෙනස ගණනය කරන්න.

$$m = \frac{M}{H}$$

$$M = m \times H$$

$$\triangle M = m \times \triangle H$$

$$\triangle M = 2.5 \times +3$$

$$\triangle M = \underline{\underline{7.5}}$$

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 04

මිල මට්ටම හා

උද්ධමනය

දේශක - කුෂාන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

මිල

භාණ්ඩවලත් සේවාවලත් වටිනාකම මිල යන්නෙන් අදහස් වේ.
මිල වෙනස් වන විට යම් දෙන ලද මුදල් ප්‍රමාණයකින් මිල දී ගත හැකි භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය (මුදලේ වටිනාකම) වෙනස් වේ.

භාණ්ඩයක හෝ සේවාවක හෝ මිල හා සම්බන්ධ වැදගත් ස්වරූපයන් තුනක් පවතී.

- නිරපේක්ෂ මිල
- සාපේක්ෂ මිල
- පොදු මිල මට්ටම (සාමාන්‍ය මිල මට්ටම)

නිරපේක්ෂ මිල

කිසියම් භාණ්ඩයක හෝ සේවාවක හෝ වෙළෙඳපොළ මිල නිරපේක්ෂ මිලයි.

- නිදසුන් : පෑනක මිල රුපියල් 25 යි.
- සහල් කිලෝවක මිල රුපියල් 100 යි.

සාපේක්ෂ මිල

භාණ්ඩවල මිල ගණන් අතර අනුපාතය සාපේක්ෂ මිලයි.

- නිදසුන් : සහල් කිලෝවක මිල පෑනක මිල මෙන් හතර ගුණයකි (1 : 4)

පොදු මිල මට්ටම (සාමාන්‍ය මිල මට්ටම)

සියලු ම භාණ්ඩ හා සේවාවල නිරපේක්ෂ මිල ගණන්වල සාමාන්‍ය අගය පොදු මිල මට්ටම නමින් හැඳින්වේ.

පොදු මිල මට්ටම ආශ්‍රිත ව සංකල්ප කිහිපයකි.

උද්ධමනය

පොදු මිල මට්ටමෙහි හට ගන්නා අඛණ්ඩ ඉහළ යාමක් උද්ධමනය නමින් හැඳින්වේ.

අවධමනය

අවධමනය යනු පොදු මිල මට්ටමෙහි අඛණ්ඩ ව සිදු වන පහළ යාමකි.

නිරුද්ධමනය

උද්ධමන අනුපාතයෙහි අගය ක්‍රමයෙන් අඩු වීමක් නිරුද්ධමනය යි.

උද්ධමනයට හේතු පැහැදිලි කෙරුණුයේ න්‍යායාත්මක ප්‍රවේශයකිනි.

ඒ අනුව උද්ධමනයට හේතු පැහැදිලි කිරීමේ ප්‍රධාන න්‍යාය දෙකකි.

1. ඉල්ලුමෙන් ඇඳුණු උද්ධමන න්‍යායය
2. පිරිවැයෙන් තල්ලු වූණු උද්ධමන න්‍යායය

ඉල්ලුමෙන් ඇඳුණු උද්ධමන න්‍යායය

සැපයුමට සාපේක්ෂ ව ඉල්ලුම වැඩි වීම නිසා භාණ්ඩවල හා සේවාවල පොදු මිල මට්ටම ඉහළ යන බව ඉල්ලුමෙන් ඇඳුණු උද්ධමන න්‍යායය යන්නෙන් අදහස් වේ.

එනම් සමස්ත ඉල්ලුමේ අතිරික්තයක් නිසා පොදු මිල මට්ටම් ඉහළ යාමයි.

සීමිත භාණ්ඩ ප්‍රමාණයක් පසුපස හඹායන අතිවිශාල මුදල් ප්‍රමාණයක යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ ද ඉල්ලුමෙන් ඇඳුණු උද්ධමනය යි.

ඉල්ලුමෙන් ඇඳුණු උද්ධමන න්‍යායයෙහි විකල්ප ප්‍රවේශ දෙකකි.

1. මුදල් ප්‍රමාණවාදය
2. කේන්සියානු න්‍යාය

මුදල් ප්‍රමාණවාදය

විනිමය සමීකරණය

$$MV = PT$$

MV යනු මුදල් යොදා ගනිමින් සිදු කළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණයේ වටිනාකමයි.
(M = මුදල් තොගය , V = මුදලේ සංසරණ ප්‍රවේගය)

PT යනු ආර්ථිකයේ මුළු ගනුදෙනුවල වටිනාකමයි.
(P = මිල මට්ටම, T = ගනුදෙනු ප්‍රමාණය)

විනිමය සමීකරණය නිර්වචනය කරන ආකාරයෙන්ම පූර්ණ සත්‍ය ප්‍රකාශනයකි එය සමීකරණයක් ලෙස දැක්වන නමුදු එය සැබැවින් ම අන්‍යන්‍යතාවකි (සර්ව සාමාන්‍යකි). එම නිසා එය $MV = PT$ යන ලෙස දැක්විය හැකි ය.

මේ නිසා සැබැවින් ම $MV = PT$ විය යුතුම ය.

විනිමය සමීකරණය තුළ අඩංගු විචල්‍යයන්ගේ හැසිරීම සම්බන්ධයෙන් කරනු ලබන උපකල්පනයන් පදනම් කර ගනිමින් විනිමය සමීකරණය න්‍යායයක් (මුදල් ප්‍රමාණවාදය) බවට පෙරළා ගත හැකි ය.

ඒ සඳහා යොදා ගන්නා උපකල්පන දෙකකි.

1. මුදලේ සංසරණ ප්‍රවේගය (V) ස්ථාවර ව පවතී. එය ස්ථාවර ව පවතින්නේ ආයතනික සාධක පුරුදු මත තීරණය වන විචල්‍යයක් බැවිනි.
2. ආර්ථිකයේ ගනුදෙනු පරිමාව (T) නොවෙනස්ව පවතී. T ස්ථාවරව පවතින්නේ ආර්ථිකය පූර්ණ සේවා නියුක්ති මට්ටමක පවත්නා බැවිනි (T වෙනුවට Y ද භාවිත කෙරේ).

මෙලෙසින් විනිමය සමීකරණයේ V සහ T යන පද ස්ථාවර ව පවතින්නේ යයි උපකල්පනය කොට මුදල් තොගයට (M) සමානුපාතික ව මිල මට්ටම (P) වෙනස් වන බව මුදල් ප්‍රමාණවාදී න්‍යායය පෙන්වා දේ.

මුදල් ප්‍රමාණය සහ මිල මට්ටම අතර පවතින මෙම සම්බන්ධතාව පෙන්වා දීමට සඳහා මුදල් ප්‍රමාණවාදය සඳහා $MV = PT$ යන විනිමය සමීකරණය යොදා ගනී.

මුදල් ප්‍රමාණවාදය යනු විනිමය සමීකරණය පදනම් කර ගනිමින් මිල මට්ටමේ හැසිරීම පිළිබඳ ව ඉදිරිපත් කරනු ලබන න්‍යායයකි.

මුදල් තොගය වෙනස් වීමත් මිල මට්ටම වෙනස් වීමත් අතර ඝෘජු හා සමානුපාතික සම්බන්ධයක් ඇති බව මුදල් ප්‍රමාණවාදී න්‍යායයෙන් පෙන්වා දේ.

නිදසුන් : මුදල් තොගය දස ගුණයකින් ඉහළ දැමුවහොත් මිල මට්ටම ද දස ගුණයකින් ඉහළ යනු ඇත.

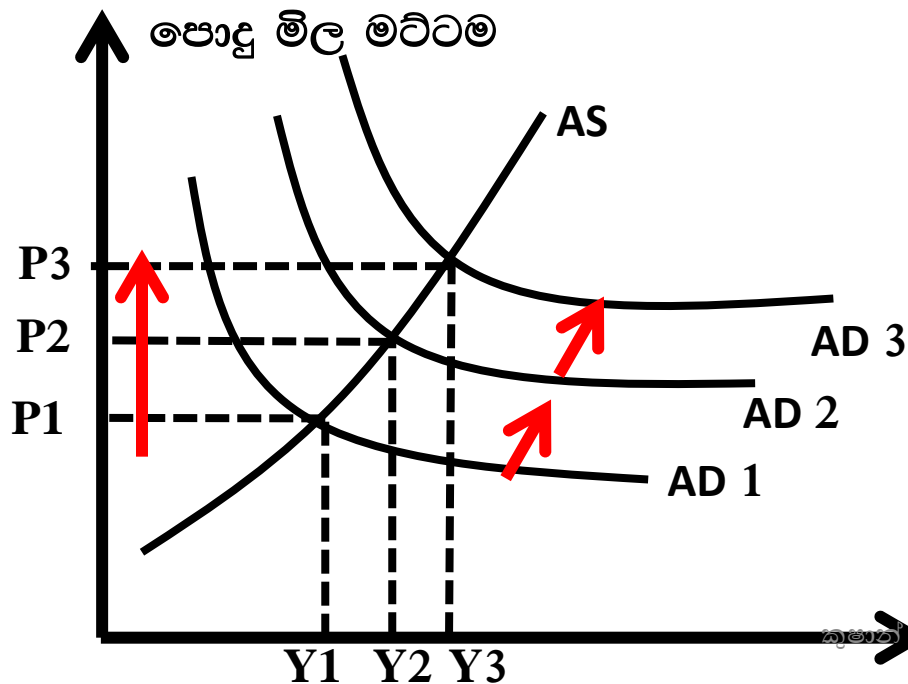
The diagram shows the equation $MV = PT$ in a white box. The letters 'V' and 'T' are circled in red. Below the box, two white arrows point upwards: one under 'M' and one under 'P'.

කේන්සියානු න්‍යාය

කේන්සියානු න්‍යායයේ දී උද්ධමනයට හේතු පැහැදිලි කිරීම සඳහා සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ සමාහාර ආදායම් හා සමාහාර වියදම් විශ්ලේෂණය යි.

ආර්ථිකය පූර්ණ සේවා නියුක්ති සමතුලිතය කරා ළඟා වීමෙන් පසු ව තවදුරටත් සමාහාර ඉල්ලුම වැඩි වුවහොත්, භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය වැඩි කළ නොහැකි බැවින් සාමාන්‍ය මිල මට්ටම ඉහළ යාමට පටන් ගනී.

උද්ධමනය පිළිබඳ කේන්සිගේ මෙම විග්‍රහය පහත රූප සටහනින් පෙන්වුම් කෙරේ.

- රූප සටහනෙන් Y_1 මගින් දැක්වෙන්නේ පූර්ණ සේවා නියුක්ති නිමවුම් මට්ටමයි.
- එම අවස්ථාව අදාළ සමාහාර ඉල්ලුම AD_1 වකුයෙන් දැක්වේ.
- පූර්ණ සේවා නියුක්ති නිමවුම් මට්ටම ඉක්මවා ආර්ථිකයේ සමාහාර ඉල්ලුම ඉහළ ගිය හොත් පොදු මිල මට්ටම P_1 සිට P_2, P_3 ආදී ලෙසින් අඛණ්ඩ ව ඉහළ යාම තුළින් උද්ධමනය හට ගනී.

පිරිවැයෙන් තල්ලු වුණු උද්ධමනය

පිරිවැයෙන් තල්ලු වුණු උද්ධමන න්‍යායයෙන් දැක්වෙන්නේ යෙදවුම් මිල හෙවත් නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහළ යාම නිසා සමාහාර සැපයුම අඩු වීමෙන් භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ඉහළ යාම මගින් පොදු මිල මට්ටමේ ඉහළ යාමක් හට ගත හැකි බව යි.

මෙහි දී ජාතික ආදායමේ පංගු අල්ලා ගැනීමට විවිධ පීඩන කණ්ඩායම් විසින් කරනු ලබන අරගලවල ප්‍රතිඵල වශයෙන් නිෂ්පාදන පිරිවැය වැඩි වී භාණ්ඩ වල හා සේවාවල පොදු මිල මට්ටම ඉහළ යන බව මෙම න්‍යායවාදීහු පෙන්වා දෙති.

එම පීඩන කණ්ඩායම් වන්නේ,

- සංවිධානාත්මක ශ්‍රමය
- කතිපයාධිකාරී ආයතනවල ක්‍රියාකාරකම් ය.

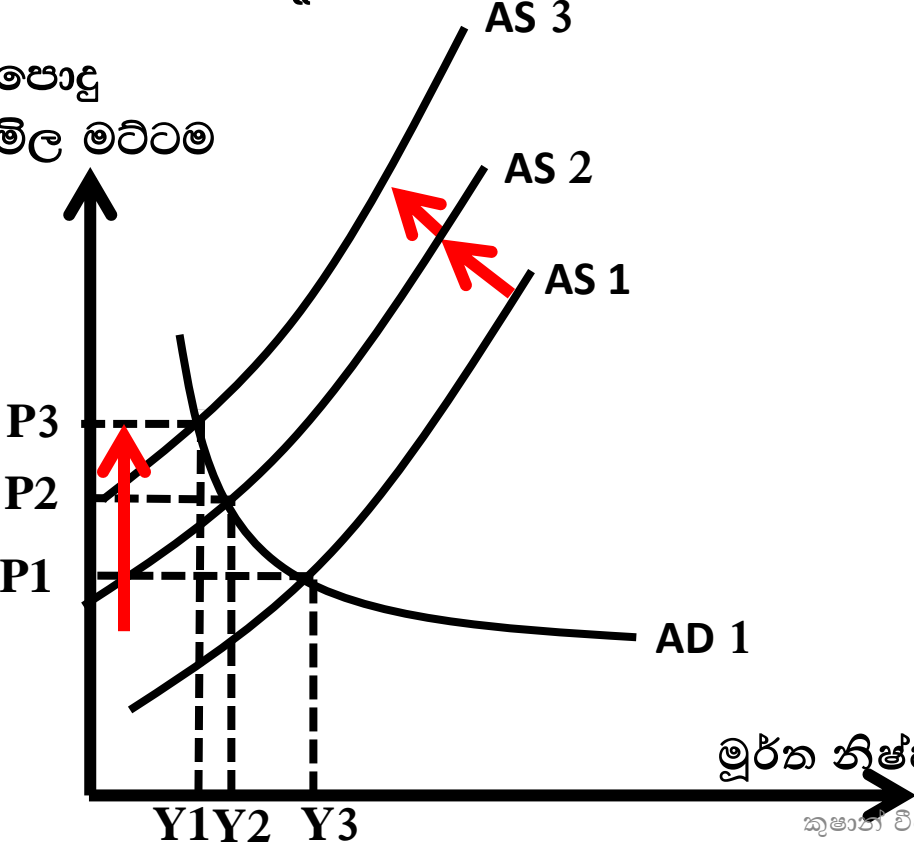
සංවිධානාත්මක ශ්‍රමය වැඩි වැටුප් ඉල්ලා කරනු ලබන උද්ඝෝෂණවල ප්‍රතිඵල වශයෙන් වැටුප් වැඩි කිරීමට සිදු වීමෙන් යෙදවුම් මිල ඉහළ ගොස් නිෂ්පාදන පිරිවැය වැඩි වී, සැපයුම අඩු වී මිල මට්ටම ඉහළ යයි.

මෙවැන්නක් වැටුපෙන් තල්ලු වූ උද්ධමනයක් සෑලකේ.

අනෙක් අතට කතිපයාධිකාරී ආයතනවල ක්‍රියාකලාපය නිසා ලාභ වැඩි කිරීමට සිදු වීමෙන් නිෂ්පාදන පිරිවැය වැඩි වී, සැපයුම අඩු වී මිල මට්ටම ඉහළ යයි.

මෙය ලාභයෙන් තල්ලු වූ උද්ධමනයකි.

යෙදවුම් මිල වැඩි වීමෙන් නිෂ්පාදන පිරිවැය වැඩි වී, සැපයුම අඩු වීමෙන් උද්ධමනයක් හට ගනී. පිරිවැයෙන් තල්ලු වූණු උද්ධමනය පහත ප්‍රස්තාර සටහනෙහි දැක්වේ.

රූප සටහනට අනුව Y_3 නිමවුම් මට්ටමේ දී මිල මට්ටම P_1 වේ. පිරිවැය වැඩි වීම නිසා සමස්ත සැපයුම් වක්‍රය AS_1 සිට AS_2 ලෙසින් වමට විතැන් වී ඇත. එහෙත් ආර්ථිකයේ සමස්ත ඉල්ලුම් මට්ටමෙහි වෙනසක් සිදු වී නොමැති බැවින් සමාහාර සැපයුම අඩු වීමේ ප්‍රතිඵලය වශයෙන් මිල මට්ටම P_2, P_3 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. ඒ උද්ධමනීය තත්ත්වයකි.

උද්ධමනය ආර්ථිකයට හිතකර හා අහිතකර වශයෙන් විවිධ ප්‍රතිවිපාක ගෙන දෙයි. එබඳු ප්‍රතිවිපාක කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

1. ආදායම් හා ධන ව්‍යාප්තිය අයහපත් වීම
2. ආර්ථික තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විකෘති වීම
3. ණයහිමියන්ට අවාසිදායක වන අතර ණයගැතියන්ට වාසි වීම
4. ඉතිරි කරන්නන්ට අයහපත් වීම

මෙය පහත පරිදි පැහැදිලි කළ හැකි ය.

- උද්ධමනයක් නිසා ඉතිරි කරන්නන්ගේ ඉතිරි කිරීමට ඇති හැකියාව අඩු වීම නිසා ඉතිරි කිරීම් අඩු වීම සිදු විය හැකි ය.
- අනෙක් අතට මූර්ත පොළී අනුපාතිකයේ පහළ බැසීමක් නිසා ද ඉතිරි කිරීම් අඩුවීම සිදු විය හැකි ය.

මූර්ත පොළී අනුපාතිකය = නාමික පොළී අනුපාතිකය - උද්ධමන අනුපාතිකය

නිදසුන : නාමික පොළී අනුපාතිකය = 16%
 උද්ධමන අනුපාතිකය = 20%
 මූර්ත පොළී අනුපාතිකය = 16% - 20% = -4%

- මූර්ත පොළී අනුපාතිකය සෘණ අගයක් ගැනීම ඉතිරි කරන්නන්ට අහිතකර තත්ත්වයකි.

එසේම මූර්ත පොලී අනුපාතිකය ඍණ අගයක් ගැනීම ස්ථාවර ආදායම් ලාභීන්ට අහිතකර වන අතර විචල්‍ය ආදායම් ලාභීන්ට හිතකර වේ.

විශ්‍රාමිකයන්, කාර්යාල සේවකයන්, රාජ්‍ය සේවකයන් සහ රජයෙන් ලැබෙන ශුභසාධන දීමනා මත යැපෙන්නන් ස්ථාවර ආදායම්ලාභීන් සඳහා නිදසුන් ය.

උද්ධමනයක දී ස්ථාවර ආදායම්ලාභීන්ට අහිතකර වන්නේ මුදල් ආදායමේ (නාමික ආදායමේ) ක්‍රය ශක්තිය හෙවත් මූර්ත ආදායම අඩු වන හෙයිනි.

$$\text{මූර්ත ආදායම} = \frac{\text{මුදල් ආදායම}}{\text{මිල දර්ශකය}}$$

ඉහත පැහැදිලි කළ ප්‍රතිවිපාකවලට අමතර ව පහත සඳහන් ප්‍රතිවිපාක උද්ධමනය නිසා සිදු වේ.

1. අනාගත මිල අවිනිශ්චිත වීම නිසා දිගු කාලීන ආයෝජනය අධෛර්යවත් වන අතර කෙටි කාලීන ආයෝජනය කෙරෙහි පමණක් නැඹුරු වීම
2. සපත්තු සම් පිරිවැය සහ මෙහෙයුම් පිරිවැය ඇති වීම
3. පුද්ගලයන්ගේ ජීවන වියදම ඉහළ යාම සහ ජීවන තත්ත්වය පහළ යාම
4. අපනයනවල තරගකාරීත්වයට බාධා එල්ල වීම
5. විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂය වීම
6. නිරපේක්ෂ දරිද්‍රතාව ඉහළ යාම

උද්ධමනය පාලනය කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

සමාහාර ඉල්ලුමේ වර්ධනය සීමා වීම

සමාහාර ඉල්ලුමේ වර්ධනය සීමා කිරීම යන්නෙන් අදහස් වන්නේ උද්ධමනය පාලනය කිරීමට නම් සමාහාර ඉල්ලුම වර්ධනය වීම පහළ මට්ටමක පවත්වා ගත යුතු බව යි.

උද්ධමනයට හේතු දැක්වීමේ ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු න්‍යායයට අනුව මූල්‍ය ප්‍රසාරණයක් නිසා සමස්ත ඉල්ලුමේ ඉහළ යාමක් තුළින් උද්ධමනයක් හට ගන්නේ නම් එය පාලනය කිරීමට සමස්ත ඉල්ලුමේ වර්ධනය සීමා කළ යුතුය.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය යොදා ගැනීමෙන් සමස්ත ඉල්ලුමේ වර්ධනය සීමා කළ හැකි ය.

සමාහාර සූපයුමේ වර්ධනය වේගවත් කිරීම

- උද්ධමනයක් පවතින විටෙක සමාහාර සූපයුමේ වර්ධනය වේගවත් කර ගැනීමට හැකි නම් උද්ධමන වේගය පහළ මට්ටමක පවත්වා ගත හැකි බව සූපයුම් පාර්ශ්වීය ආර්ථික විද්‍යාඥයන්ගේ අදහස ය.
- සූපයුම් පාර්ශ්වීය ආර්ථික විද්‍යාඥයින් පෙන්වා දෙන්නේ සූපයුමේ අඩු වීමක් නිසා උද්ධමනයක් ඇති වන බව යි.
- එම නිසා ඔවුහු ඉල්ලුම් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති කෙරෙහි එතරම් උනන්දුවක් නොදැක්වූ අතර, නිෂ්පාදනයේ වර්ධනය වේගවත් කර ගැනීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කර ඇත. මේ සඳහා බදු කපා හැරීමේ වැදගත්කම ද ඔවුහු අවධාරණය කර ඇත.
- බදු කපා හැරීම නිෂ්පාදකයන්ට හා ආයෝජකයන්ට විශාල සානුබලයක් වන හෙයින් එය නිෂ්පාදනයේ වර්ධනයට හේතු වේ.
- මෙහිදී නිෂ්පාදනයේ වර්ධනය වේගවත් කිරීම සඳහා පෞද්ගලික ආයෝජකයන් දිරි ගැන්විය යුතු බව ද ඔවුන්ගේ අදහස යි.

සෘජු රාජ්‍ය මැදිහත් වීම

උද්ධමනය පාලනය කිරීම සඳහා යොදාගත හැකි සරල ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස සෘජු රාජ්‍ය මැදිහත්වීම් සැලකේ.

මිල පාලනය හා ආදායම් පාලන ප්‍රතිපත්ති සෘජු පාලන ප්‍රතිපත්ති සඳහා නිදසුන්ය.

වැටුප් අනුපාතිකය සහ මිල ඉහළ යාමේ ප්‍රමාණය සම්බන්ධයෙන් යම් යම් සීමාවන් පැනවීම මෙහි දී සිදු වේ.

මෙම සෘජු පාලන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රායෝගික වශයෙන් එතරම් පහසු කාර්යය නොවේ.

සැලසුම් ගත ආර්ථිකයක වැටුප් හා මිල පාලන ප්‍රතිපත්ති සාමාන්‍ය ලක්ෂණයක් වූවත් වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක දී වැටුප් අනුපාතික හා මිල ගණන් ආශ්‍රිතව සෘජු මැදිහත් වීම් දක්නට ලැබෙන්නේ යුද්ධ අරගල වැනි යම් යම් අරබුදකාරී තත්ත්වයන් පවතින විටෙක දී ය.

කාර්යක්ෂම සම්පත් බෙදා හැරීමෙහිලා පවතින බාධක ඉවත් කිරීම

කාර්යක්ෂම සම්පත් බෙදා හැරීමෙහි ලා බාධක පැවතීම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල මෙන් ම සංවර්ධිත රටවල ද දැකිය හැකි ලක්ෂණයකි.

බදු පැනවීම, සහනාධාර කපා හැරීම, නියාමන ආයතන විසින් මිල නියම කිරීම, ආනයන සලාකනය ආදිය එබඳු බාධක සඳහා නිදසුන් ය.

මෙම බාධක ඉවත් කිරීමෙන් නිෂ්පාදනය වැඩි කර උද්ධමනය පාලනය කර ගත හැකි ය.

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 05

මිල දර්ශක

දේශක - කුෂාන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

කිසියම් කාල පරාසයක් තුළ සාමාන්‍ය මිල මට්ටමෙහි සිදු වන වෙනස් වීම් මැන බලන සංඛ්‍යාත්මක මිනුම මිල දර්ශකයක් නමින් හැඳින්වේ.

මිල දර්ශකයක් පිළියෙළ කිරීමේ දී සැසඳීම සඳහා යොදා ගන්නා වර්ෂය පාද වර්ෂය සේ සැලකේ.

එම පාද වර්ෂයේ මිල දර්ශක අගය 100 සේ සලකා සෙසු වර්ෂවල දී එම මිල දර්ශකය වෙනස් වී ඇත්තේ කෙසේ ද යන්න මැන බැලීම සිදු කෙරේ.

විවිධ ක්‍රමවේද භාවිත කරමින් මිල දර්ශක පිළියෙළ කරනු ලබන අතර, මිල දර්ශකයක් පිළියෙළ කිරීමේ දී භාණ්ඩ පැස තීරණය කිරීම, බර තැබීම, නියදිය තීරණය කිරීම, පදනම් වර්ෂයක් තෝරා ගැනීම වැනි කරුණු සැලකිල්ලට ගනී.

ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය මිල මට්ටමේ වෙනස්කම් මැනීම සඳහා වර්තමානයේ වැදගත් මිල දර්ශක කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය
- ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය
- නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකය
- දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධානය

කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය

ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය මිල මට්ටමේ වෙනස්කම් මැනීමට භාවිත වන මිල දර්ශකයකි.

ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ප්‍රකාශයට පත් කෙරේ.

කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය හා සම්බන්ධ විශේෂිත ලක්ෂණ පහත පරිදි වේ.

- වර්ථමානයේ 2012/13 වර්ෂයේ ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පනවන ලද ආදායම්-වියදම් සමීක්ෂණයට අනුව පිළියෙල කරන ලද්දකි.
- පාද වර්ෂය 2002, 2006/2007, 2013 වේ.
- භූගෝලීය ආවරණය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට සීමා වේ.
- විමර්ශන ජනගහනය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ සියලු ම නාගරික කලාපවල ගෘහ 1200 ඒකක ආවරණය කරන්නක් වීම

- කොළඹ නාගරික ප්‍රදේශයේ කුටුම්භවල මුළු වියදමට සාපේක්ෂ වශයෙන් බර තැබීම සිදු කොට තිබීම
- දර්ශකයට පදනම් කර ගත් භාණ්ඩ කාණ්ඩ 12ක් සහ උප භාණ්ඩ කාණ්ඩ ගණ 105 ක් වීම්
- භාණ්ඩ සංඛ්‍යාව 392 (ආහාර 181, ආහාර නොවන 211)
- දර්ශකය පිළියෙළ කිරීමේ දී මත්පැන්, දුම්කොළ හා මත්ද්‍රව්‍ය සඳහා කරනු ලබන වියදම් සැලකීම
- බර තැබීම (ආහාර 28.24% , ආහාර නොවන 71.76%)
- කොළඹ නාගරික ප්‍රදේශය ආවරණය වන පරිදි මිල ගණන් රැස් කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන 14ක් වීම

ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය

2013 පාද වර්ෂය ලෙස සැලකිල්ලට ගනිමින් (2013=100) සමස්ත දිවයින ම ආවරණය කෙරෙන පරිදි සාමාන්‍ය මිල මට්ටමේ වෙනස්කම් මැන බැලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ පිළියෙළ කර ඇති නවත ම නිල පාරිභෝගික මිල දර්ශකය ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය යි.

ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකයෙහි විශේෂිත ලක්ෂණ පහත දැක්වේ.

- ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය ඉතා පුළුල් භූගෝලීය ප්‍රදේශයක් ආවරණය කිරීම (ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් නවය ම ආවරණය කරමින් දර්ශකය සැකසීම සඳහා අවශ්‍ය මිල ගණන් පිළියෙළ කෙරේ).
- ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පිළියෙළ කොට ප්‍රකාශයට පත් කෙරේ.
- ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශක සකසනු ලබන්නේ 2012/2013 වර්ෂය තුළ මුළු දිවයින ම පදනම් කරමින් තෝරා ගනු ලැබූ නියදියක් පදනම් කර ගෙන වන අතර, එය පාරිභෝගික හැසිරීම් පිළිබඳ පුළුල් නියෝජනයකි.

- ඉතා මෑත කාලීන පදනම් වර්ෂයක් භාවිත කිරීම (2013 = 100)
- දර්ශකය සැකසීමේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම කුටුම්භවල මුළු වියදමට සාපේක්ෂ වශයෙන් බර තැබීම සිදු කර තිබීම
- දිවයින පුරා එක් දිස්ත්‍රික්කයක ප්‍රධාන නගරයෙහි මිල ගණන් රැස් කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන තුන බැගින් පවත්වා ගෙන යාම

ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය හා කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය අතර සමානකම්

- වර්ථමානයේ 2012/13 වර්ෂයේ ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පනවන ලද ආදායම්-වියදම් සමීක්ෂණයට අනුව පිළියෙළ කරන ලද්දකි.
- පාද වර්ෂය 2013 වේ.
- දර්ශකයට පදනම් කර ගත් භාණ්ඩ කාණ්ඩ 12ක් සහ උප භාණ්ඩ කාණ්ඩ ගණ 105 ක් වීම

ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය හා කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය අතර අසමානකම්

ජාතික පාරිභෝගික මිල දර්ශකය	කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය
ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් නවය ම ආවරණය කරමින් දර්ශකය සැකසීම	භූගෝලීය ආවරණය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයට සීමා වේ
මාසික පාරිභෝජන මුළු පාරිභෝජන වියදම 32142.69	මාසික පාරිභෝජන මුළු පාරිභෝජන වියදම 60364.73
භාණ්ඩ සංඛ්‍යාව 407	භාණ්ඩ සංඛ්‍යාව 392
බර තැබීම (ආහාර 44.04% ,ආහාර නොවන 55.96%)	බර තැබීම (ආහාර 28.24% ,ආහාර නොවන 71.76%)
දිවයින පුරා එක් දිස්ත්‍රික්කයක ප්‍රධාන නගරයෙහි මිල ගණන් රැස් කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන තුන බැගින් පවත්වා ගෙන යාම	කොළඹ නාගරික ප්‍රදේශය ආවරණය වන පරිදි මිල ගණන් රැස් කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන 14ක් වීම

නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකය

දේශීය නිෂ්පාදකයන්ට තමන් විසින් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ලැබෙන සාමාන්‍ය මිල ගණන්වල කාලයක් සමඟ සිදු වන වෙනස්කම් මෙම මිල දර්ශකය මගින් මනිනු ලැබේ.

නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකය ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2015 වර්ෂයේ දෙවන කාර්තුවේ සිට හඳුන්වා දී ඇති නව මිල දර්ශකයකි.

- නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකය හඳුන්වා දීම තුළින් වෙළෙඳපොළෙහි මිල ගණන්වල සිදුවන විචලනයන් වඩා නිවැරදි ව පෙන්වුම් කරන අතර එම ප්‍රවණතා උපයෝගී කර ගනිමින් වඩාත් නිවැරදි ව තීරණ ගැනීමට හැකියාව ලැබේ.
- නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකය වැදගත් සාර්ව ආර්ථික දර්ශකයක් ද වේ.

- එසේ ම කෙටි කාලීන ව ඇති විය හැකි උද්ධමනය තත්ත්වන් පුරෝකථනය කළ හැකි සංඥාවක් ලෙසින් ද, නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකය සැලකේ.
- සාර්ව ආර්ථික විශ්ලේෂණ ක්‍රියාවලියේ දී නිෂ්පාදකයන්ගේ මිල දර්ශක කාර්යය මේ දක්වා සපුරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගණනය කරන ලද තොග මිල දර්ශකයෙනි.
- එහෙත් වර්තමානයේ තොග මිල දර්ශකය වෙනුවට භාවිත කරනු ලබන්නේ නිෂ්පාදකයාගේ මිල දර්ශකයයි.

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙහි අවධානය

කිසියම් වර්ෂයක දේශීය නිෂ්පාදිතය පවත්නා මිලෙන් සහ ස්ථාවර මිලෙන් ගණනය කිරීමේ දී, පවත්නා මිලට අනුව ලැබෙන වටිනාකම ඉහළ යාම තුළින් පිළිබිඹු වන්නේ ආර්ථිකයේ මිල මට්ටම්වල ඉහළ යාමකි.

- දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙහි අවධානය දළ දේශීය නිෂ්පාදිත තොරතුරු වලින් හෙළි වන දර්ශකයකි.

- ගම්‍ය මිල දර්ශකය, ආරෝපිත මිල දර්ශකය යනාදී නම්වලින් හැඳින්වෙන්නේද දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙහි අවධානයකි.

- එලෙස පවත්නා මිල සහ ස්ථාවර මිලෙන් ගණනය කිරීමේ දී පවතින මිල මට්ටමේ ඉහළ යාම පිළිබිඹු කරන දර්ශකය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධානය නම් වේ.

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය ගණනය කරනු ලබන්නේ පහත ආකාරයටය.

$$\text{දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය} = \frac{\text{පවත්නා මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය}}{\text{ස්ථාවර මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය}} \times 100$$

(මෙහි දී 100 ලෙසින් දක්වා ඇත්තේ පාද වර්ෂයේ මිල දර්ශකය යි. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය පිළියෙළ කිරීමේ පාද වර්ෂය 2010 = 100 වේ).

නිදසුන : 2020 වර්ෂයේ,

පවත්නා මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය = රු. මි. 10000

ස්ථාවර මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය = රු. මි. 8000

$$\text{දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ අවධිමතකය} = \frac{\text{පවත්නා මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය}}{\text{ස්ථාවර මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය}} \times 100$$

$$\text{දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ අවධිමතකය} = \frac{10000}{8000} \times 100$$

$$\text{දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ අවධිමතකය} = 125$$

2010ට සාපේක්ෂ ව 2020 වර්ෂයේ මිල දර්ශකය 25කින් ඉහළ ගොස් ඇත.

• කිසියම් මිල දර්ශකයක අගය ඉහළ යාම තුළින් පිළිබිඹු වන්නේ සාමාන්‍ය මිල මට්ටමේ ඉහළ යාම යි.

• ඒ අනුව මිල දර්ශකය ඉහළ යාමේ ප්‍රතිඵලය යනු උද්ධමන අනුපාතිකය යි.

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 06

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතිය

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

මූල්‍ය පද්ධතිය

මූල්‍ය පද්ධතියක් යනු දේශීය හා විදේශීය කුටුම්භ, ව්‍යාපාරික ආයතන, රජය යන ප්‍රධාන ආර්ථික ඒකකයන්ගේ මූල්‍ය තීරණයන් ක්‍රියාත්මක කරන වෙළෙඳපොළවල්, මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය උපකරණ සහ මූල්‍ය යටිතල පහසුකම් යනාදියෙහි එකතුවකි.

මූල්‍ය පද්ධතිය පහත සඳහන් සංරචකවලින් සමන්විත වේ.

- මූල්‍ය ආයතන
- මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ
- මූල්‍ය උපකරණ
- මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්
- මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණය කරන නියාමන ආයතන

මූල්‍ය ආයතන

මූල්‍ය ආයතන යනු විවිධ මූල්‍ය උපකරණ ආශ්‍රිත ගනුදෙනුවල යෙදී සිටින විවිධ මූල්‍ය සේවාවන් සපයනු ලබන ආයතනයන් ය. ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන ව්‍යුහය ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් 4 කින් සමන්විත වේ.

1. ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුව
2. අතරමැදි මූල්‍ය ආයතන
3. මූල්‍ය සේවා සපයන ආයතන
4. මූල්‍ය අධීක්ෂණය හා නියාමන ආයතන

අතරමැදි මූල්‍ය ආයතන යනු අතිරික්ත අරමුදල් ඇති එක්ක වලින් ඉතුරුම් එක් රාශීකර ගැනීමත්, අරමුදල් හිඟ ඒකකවලට එම ඉතුරුම් ලබා දීම තුළින් ලාභ උපයා ගැනීමත් සිදු කරන මූල්‍ය ආයතන වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති එවැනි අතරමැදි මූල්‍ය ආයතන පහත දැක්වේ.

1. තැන්පතු බාර ගැනීම සහ එමගින් බැංකු කටයුතු කිරීමට අවසර ලබා ඇති ආයතන
2. අර්ථ සාධක හා විශ්‍රාම අරමුදල්
3. රක්ෂණ සමාගම
4. ආයෝජන සමාගම්
5. ඒකකභාර
6. කල්බදු සමාගම්

තැන්පතු බාර ගැනීම සහ එමගින් බැංකු කටයුතු කිරීමට අවසර ලබා ඇති ආයතන

තැන්පතු භාර ගැනීමට හා එමගින් බැංකු කටයුතු කිරීමට අවසර ලබා ඇති මූල්‍ය ආයතනවල ප්‍රධාන කාර්යයන් පහත දැක්වේ.

විවිධ තැන්පතු වර්ග මහජනතාවට හඳුන්වාදීම මගින් ඔවුන්ගේ අතිරික්ත මුදල් රැස් කර ගැනීම

එසේ රැස් කර ගත් මුදල්, ණය හා ආයෝජන වශයෙන් මහ ජනතාවට ලබා දීම

තැන්පතු භාර ගැනීමට හා එමගින් බැංකු කටයුතු කිරීමට අවසර ලබා ඇති මූල්‍ය ආයතන කීපයක් පහත දැක්වේ.

- බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු
- බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු
- ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්
- සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු
- සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමුපකාර සමිති (ස.ණ.ස)
- වෙනත් ණය දෙන සමුපකාර සමිති

මූල්‍ය සේවා සපයන ආයතන

මහජනතාවට සහ ව්‍යාපාර ආයතනවලට මූල්‍ය වෙළෙඳපොළේ සිදු වන ගනුදෙනු කාර්යක්ෂම ව පවත්වා ගෙන යාමට අවශ්‍ය සේවා සැපයීමට විශේෂයෙන් සංවිධානය වූ මූල්‍ය ආයතන මූල්‍ය සේවා සපයන ආයතන වශයෙන් හඳුන්වයි

ඒවැනි මූල්‍ය සේවා සපයන ආයතන සඳහා නිදසුන් පහත දැක්වේ.

- වණික් බැංකු
- අරමුදල් කළමනාකරණ ආයතන
- මූල්‍ය තැරැවිකාර ආයතන
- ආණ්ඩුවේ සුරැකුම්පත් පිළිබඳ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්

මූල්‍ය අධීක්ෂණය හා නියාමන ආයතන

මූල්‍ය අධීක්ෂණ හා නියාමන ආයතන යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ මූල්‍ය පද්ධතියක ස්ථායීතාව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා අණපනත් හා රෙගුලාසි කටයුතු ඉටු කිරීමට රජය විසින් ස්ථාපිත කර ඇති ආයතනයන් ය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති මූල්‍ය අධීක්ෂණ හා නියාමන ආයතන වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාවේ මූල්‍ය ආයතන පහත සඳහන් පරිදි වර්ග කර ඇත.

- මහ බැංකුව
- බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු
- බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු
- තැන්පතු භාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන
- බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්
- සමුපකාර හා ණය ගනුදෙනු සමුපකාර සමිති

විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන

- විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්
- ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්
- කොටස් තැරැවිකරුවන්
- ඒකක භාර / ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම්
- වෙළෙඳපොළ අතරමැදියන්
- ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්

ගිවිසුම්ගත ඉතිරි කිරීමේ ආයතන

- රක්ෂණ සමාගම්
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදල
- සේවක භාරකාර අරමුදල
- අනුමත විශ්‍රාම හා අර්ථ සාධක අරමුදල
- රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ

කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන අරමුදල් අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා මූල්‍ය උපකරණ මිලට ගැනීම හා විකිණීම සිදු වන සමස්ත වෙළෙඳපොළ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් හැඳින්වේ.

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ප්‍රධාන අංශ දෙකකින් සමන්විත වේ.

1. මුදල් වෙළෙඳපොළ
2. ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ

වසරකට අඩු කාලයකින් පරිණත වන භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, වාණිජ පත්‍රිකා හා තැන්පතු සහතික පත් වැනි පොළී උපයන කෙටිකාලීන වත්කම් වෙළෙඳාම සිදු වන වෙළෙඳපොළ මුදල් වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් හඳුන්වයි.

මුදල් වෙළෙඳපොළ පහත සඳහන් උප-වෙළෙඳපොළවලින් සමන්විත වේ.

1. අන්තර් බැංකු ඒක්ෂණ ණය මුදල් වෙළෙඳපොළ

අන්තර් බැංකු ඒක්ෂණ වෙළෙඳපොළ යනු වාණිජ බැංකු තම දෛනිකද්‍රවශීලතාවයේ පවතින අසමතුලිතතා සමනය කර ගන්නා වෙළෙඳපොළකි. ද්‍රවශීලතා හිඟයට මුහුණපා සිටින වාණිජ බැංකු ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් ඇති බැංකුවලින් ඉතා කෙටි කාලයකට අරමුදල් ණයට ගැනීම මෙහි දී සිදු වේ.

2. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළෙඳපොළ

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ රජය වර්ෂයකට හෝ ඊට අඩු කාලයකට හෝ ණය ලබා ගැනීම සඳහා භාවිත කරන මූල්‍ය උපකරණයකි මෙම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙළෙඳපොළ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ හා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් කොටස් දෙකකට බෙදේ.

3. වාණිජ පත්‍රිකා වෙළෙඳපොළ

ව්‍යාපාරික ආයතන කෙටි කාලීන අරමුදල් සම්පාදනය කර ගැනීම සඳහා භාවිත කරන මූල්‍ය උපකරණය වාණිජ පත්‍රිකා යනුවෙන් හැඳින්වේ. විශ්වාසය මත පදනම් වන නිසා, මේවා භාවිත කිරීමේ දී සුරැකුම්පත් අවශ්‍ය නොවේ

4. අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ

විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම හා විකිණීම ආශ්‍රිත වෙළෙඳපොළ අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් හැඳින්වේ. පවත්නා මිලට මෙන්ම අනාගතයේ එකඟ වූ මිලකට විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම හා විකිණීම මෙහි දී සිදු වේ.

ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ

වර්ෂයකට වඩා වැඩි කාලයක් පරිණත වන මූල්‍ය උපකරණ හා සමාගම්වල කොටස් යනාදිය හුවමාරු වන වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් හැඳින්වේ.

ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ පහත සඳහන් උප-වෙළෙඳපොළවලින් සමන්විත වේ.

1. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ

මධ්‍යම හා දිගු කාලීන පදනමින් රජය ණය ලබා ගැනීම සඳහා භාවිත කරන ප්‍රධාන මූල්‍ය උපකරණය භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර යනුවෙන් හඳුන්වයි. මේවා හුවමාරු වන වෙළෙඳපොළ ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ හා ද්විතීයක වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් කොටස් දෙකකට බෙදේ.

2. සමාගමික බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ

පෞද්ගලික සමාගම් විසින් මධ්‍යම හා දිගු කාලීන අරමුදල් සපයා ගැනීම සඳහා සමාගමික බැඳුම්කර හුවමාරු වන වෙළෙඳපොළ සමාගමික බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ යනුවෙන් හැඳින්වේ.

3. කොටස් වෙළෙඳපොළ

කොටස් වෙළෙඳපොළ යනු මහජනයාට කොටස් අලෙවි කිරීම මගින් ව්‍යාපාරික සමාගම් ඒවායේ ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කර ගන්නා වෙළෙඳපොළයි. මෙම ගනුදෙනු කොළඹ කොටස් හුවමාරුව (CSE) මගින් සිදු වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තුළ ගනුදෙනු සිදු වන මූල්‍ය උපකරණ පහත දැක්වේ.

රජය නිකුත් කරන ණය උපකරණ

- භාණ්ඩාගාර බිල්පත්
- භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර
- රජයේ ණය සුරැකුම්පත්

සමාගම් නිකුත් කරන ණය උපකරණ

- වාණිජ පත්‍රිකා
- ණයකර

වෘත්තීය බැංකු භාවිත කරන උපකරණ

- තැන්පතු සහතික
- වත්කම් පදනම් කරගත් සුරැකුම්පත්
- කල්බදු හෙවත් කුලී පිට ගැනුම්
- ඒක්ෂණ ණය
- ව්‍යාපාරික කොටස්

ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම

ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම යනු ණය හෝ මූල්‍ය උපකරණ හෝ නිකුත් කරන්නාගේ මූල්‍ය ශක්තිය පිළිබඳ ඇගයීමක් ඉදිරිපත් කිරීම යි. මෙමගින් නිකුත් කරන්නාට එම නිකුතුව පවත්වා ගෙන යාමට ඇති හැකියාව හා පරිණත වන කාලයට එය සම්පූර්ණයෙන් ම පියවා දැමීමට ඇති හැකියාව සොයා බැලේ.

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය වීමත් සමග හුවමාරු වන මූල්‍ය උපකරණ සංඛ්‍යාව ද වැඩි වීම නිසා ඒවායේ ආයෝජනය කරන ආයෝජකයන්ට එම උපකරණවල ගුණාත්මක තත්ත්වය හඳුනා ගෙන ආයෝජන තේරීම් කිරීම සඳහා විධිමත් මඟ පෙන්වීමක් ලෙස ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම හඳුන්වා දී ඇත.

ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම ආයතන සඳහා නිදසුන් පහත දැක්වේ.

- මුද්‍රිත සමාගම
- ස්පෝන්ඩර්ඩ් හා පුළුස් සමාගම
- ගිවි රේටික්ස්

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 07

ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත මගින් 1950 අගෝස්තු 28 වැනි දින පිහිටවනු ලැබී ය. ජෝන් එක්ස්ටර් මහතා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාව අනුව මහ බැංකුව පිහිටුවනු ලැබී ය.

ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීම මූල්‍ය කටයුතු සඳහා උපදේශනය, ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගෙන යාම සඳහා පිහිටවූ ස්වාධීන ආයතනය වන්නේ මහ බැංකුව යි.

2002 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් මාසයේ දී මුදල් නීති පනතේ කරන ලද සංශෝධනයට අනුව මහ බැංකුවේ වත්මන් අරමුණු දෙකක් දැක්වෙයි.

1. ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව පවත්වා ගෙන යාම
2. මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගෙන යාම

ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව

ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ අඩු උද්ධමන වේගයක් කරා ළඟා වීමට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම යි.

ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව වැදගත් වීමට හේතු කිහිපයක් පවතී.

- ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- කාර්යක්ෂම ලෙස සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම
- නිෂ්පාදකයන්, පාරිභෝගිකයන් හා ආයෝජකයන්ගේ අවදානම අඩු කිරීම
- ආර්ථික සැලසුම් සකස් කිරීම

මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථාවරතාව

ආර්ථික, මූල්‍ය, දේශපාලන හා වෙනත් කවර ම හෝ ක්ෂේත්‍රයක පැන නගින අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර හෝ කම්පනයන් හමුවේ නොසැලී සිටීමේ හැකියාව මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථාවරතාව යි.

මහ බැංකුවේ ඵදිනෙදා කාර්ය

මහා බැංකුවේ ඵදිනෙදා කාර්ය රජය, මහජනයා, බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන සඳහා වෙන් වෙන් වශයෙන් හෝ පොදුවේ හෝ රටේ ආර්ථිකයට කරන සේවාවක් වශයෙන් හැඳින්විය හැකි ය. එම කාර්ය කිහිපයකි.

- මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවීම
- විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවීම
- ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කිරීම
- නිල විදේශ සංචිත කළමනාකරණය
- බැංකු මූල්‍ය සමාගම් සහ රජයේ සුරැකුම්පත් පිළිබඳ කටයුතුවල නියැළුණු ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට බලපත්‍ර ලබා දීම, නියාමනය හා අධීක්ෂණ කටයුතු කිරීම
- රජයේ උපදේශක බැංකුකරු හා මූල්‍ය නියෝජිත වශයෙන් කටයුතු කිරීම

නියෝජ්‍යායතන කටයුතු

- රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය
- විදේශ විනිමය පාලනය
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදල කළමනාකරණය හා පරිපාලනය
- කුඩා පරිමාණ මූල්‍යකරණ වැඩ සටහන් සහ ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රම

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති

ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායීතාව යන අරමුණු වෙත ළඟා වීමට පොළී අනුපාතිකය සහ මුදල් සැපයුම කෙරෙහි බලපෑම් කිරීමට මූල්‍ය උපකරණ හැසිරවීමේ ක්‍රියාවලිය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ලෙස හැඳින්වේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව වැඩි දියුණු කරමින් එය නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුවක් බවට පරිවර්තනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව කටයුතු කරමින් සිටී.

වැඩි දියුණු කළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව

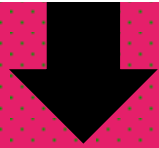
ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

- ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික හා විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු
- සංචිත අවශ්‍යතාවය
- බැංකු අනුපාතිකය

මෙහෙයුම් ඉලක්කය

- බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය

අතරමැදි දර්ශක විචල්‍ය

පුළුල් මුදල් සැපයුම

අවසාන ඉලක්කය

ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාවය

වර්තමාන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ ප්‍රධාන අරමුණු කිහිපයකි.

- මුදල් ඉලක්කකරණය
- නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය

මුදල් ඉලක්කකරණය

මහා බැංකුව වැඩි දියුණු කළ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් මත ඉහත සඳහන් අරමුණු දෙක ඉටු කිරීමට මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරයි.

මුදල් ඉලක්කකරණය අදහස් කරන්නේ මුදල් ගුණකය හරහා සංචිත මුදල් සමඟ බැඳී ඇති අතරමැදි ඉලක්කය වන පුළුල් මුදල් සමස්තය පාලනය කිරීම තුළින් අවසාන ඉලක්කය වන මිල ස්ථායීතාව ළඟ කර ගැනීම යි.

මෙම මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි මෙහෙයුම් ඉලක්කය වශයෙන් සංචිත මුදල් ක්‍රියාත්මක විය.

එහෙත් සංචිත මුදල් තවදුරටත් මෙහෙයුම් ඉලක්කය නොවූනද මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිට මඟ පෙන්වීම සඳහා ඇති ප්‍රධාන අතරමැදි දර්ශකයක් ලෙස පුළුල් මුදල් සැපයුම යොදා ගනී.

වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව සිය මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස සංවිත මුදල් වෙනුවට හරිත සාමාන්‍ය ඒකජන මුදල් අනුපාතිකය භාවිත කරනු ලබන අතර ප්‍රතිපත්ති පොළී අනුපාතිකය සහ විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු වැනි ප්‍රතිපත්ති උපකරණ කෙරෙහි වැඩි විශ්වාසයක් තබා ගෙන ඇත.

නමාගිලි උද්ධමන ඉලක්කකරණය

නමාගිලි උද්ධමන ඉලක්කකරණය යනුවෙන් අදහස් වන්නේ උද්ධමන ඉලක්කයන් ආසන්නයේ උද්ධමනය මෙන් ම මූර්ත ආර්ථිකය ද ස්ථායී කිරීම වන අතර දැඩි උද්ධමන ඉලක්කකරණයේ දී සිදු වන්නේ මූර්ත ආර්ථිකය පිළිබඳව එතරම් සැලකිලිමත් නොවී හුදෙක් උද්ධමනය පමණක් ස්ථායී කිරීමට උත්සාහ කිරීමයි

මෙම වැඩි දියුණු කළ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව යටතේ නමාගිලි උද්ධමන ඉලක්කකරණය විනිමය අනුපාතිකය කළමනාකරණයේ නමාගිලිත්වයට සහාය දෙන අතර ම මැදි කාලීන ව උද්ධමනය මැදි තනි අගයක පවත්වා ගැනීමටත් හේතු වේ.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

ආර්ථිකයේ මිල ස්ථායීතාව, ආර්ථික ස්ථායීතාව හා මූල්‍ය ස්ථායීතාව යන අරමුණු ඉටු කිරීමට මුදල් සැපයුම, පොළී අනුපාතිකය බලපෑම් කිරීමට මහා බැංකුව විසින් භාවිත කරන උපකරණ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ලෙස හඳුන්වයි

මෙම මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ප්‍රධාන කොටස් දෙකකි.

1. ප්‍රමාණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ
2. ගුණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

ණය සැපයුම අඩු කිරීම සඳහා (පාලනය කිරීම සඳහා) පොදුවේ ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රමාණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

ණය පරිමාව සහ ණය ගලා යන දිශාව පාලනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග ගුණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ලෙස හැඳින්වේ.

ප්‍රමාණාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපකරණ තුනකි.

1. මහා බැංකු පොලී අනුපාතිකය
2. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය
3. විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු

මහා බැංකු පොලී අනුපාතිකය

උවභිලතා දුෂ්කරතාවලට මුහුණ දෙන වාණිජ බැංකුවලට අවසාන ණය දෙන්නා වශයෙන් මහ බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකුවලින් අය කරන පොලිය මහා බැංකු පොලී අනුපාතිකය යි. මෙම පොලී අනුපාතිකය වැඩි කළ විට වාණිජ බැංකු ණය ගැනීම අඩු වී, සංචිත අඩු වී ණය දීම අඩු වී, ණය මැවීමේ හැකියාව ද අඩුවී මුදල් සැපයුම සංකෝචනය වේ. මහ බැංකු පොලී අනුපාතිකය අඩු කළ විට මුදල් සැපයුම ප්‍රසාරණය වේ.

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය

වාණිජ බැංකු විසින් මහා බැංකු නියමයන්ට අනුව තම තැන්පතු ප්‍රමාණයෙන් කිසියම් ප්‍රතිශතයක් අතැති මුදල් හා බැංකු මුදල් ලෙස තබා ගැනීම ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය ලෙස හඳුන්වයි. මහ බැංකුව වාණිජ බැංකු වල මහජනයාගේ තැන්පතුවලින් 10% ක්, 7% ක් 5% යනා දී වශයෙන් මහා බැංකුවේ තැන්පත් කළ යුතු බව තීරණය කරයි.

මූල්‍ය ප්‍රසාරණයක් ඇති කිරීමට අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී මහා බැංකුව ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය පහත හෙළන අතර එහි දී වාණිජ බැංකුවල සංචිත ඉහළ යාමෙන් ණය දීමේ හැකියාව වැඩි වේ. එමෙන් ම මූල්‍ය සංකෝචනයක් ඇති කිරීමට අවශ්‍ය අවස්ථාවල දී මහා බැංකුවේ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය ඉහළ දමයි. එහි දී වාණිජ බැංකුවල සංචිත අඩු වන අතර ණය දීමේ හැකියාව අඩු වේ.

නිදසුන :

වාණිජ බැංකුවල මහජනයා සතු තැන්පතු = රු. මිලියන 10 000

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය = 10% යැයි උපකල්පනය කරමු.

තබා ගත යුතු සංචිතය 1000

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත පහළ දැමීම නිසා ණය ප්‍රසාරණය වැඩි වීමෙන් මුදල්

සැපයුම වැඩි වේ.

විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු

විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු ලෙස හඳුන්වන්නේ විවිධ වෙළෙඳපොළේ මහ බැංකු සුරකුම්පත් විකිණීම සහ මිලට ගැනීමයි. මහා බැංකුව විවිධ වෙළෙඳපොළේ සුරකුම්පත් මිල දී ගත් විට මහා බැංකුවේ සිට මුදල් වෙළෙඳපොළ කරා මුදල් ගලා යාම සිදු වේ. මහ බැංකුව විවිධ වෙළෙඳපොළේ සුරකුම්පත් විකිණීමෙන් මුදල් වෙළෙඳපොළෙන් මහ බැංකුව වෙත මුදල් ගලා යාම සිදු වේ.

ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවීමේ දී මහා බැංකුව විසින් අනුගමනය කරන පොලී අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික යන්නෙන් අදහස් වේ.

ඉහත දැක් වූ මහා බැංකු පොලී අනුපාතිකයට අමතර ව නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකයන් සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයන්ට අයත් ය.

නීත්‍ය පොළී අනුපාතකි කොර්ඩෝවක්

අන්තර් බැංකු ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළේ පොළී අනුපාතකිය සඳහා පොළී අනුපාතකි කොර්ඩෝවක් සකස් කර ඇත. එහි පහළ සීමාව නීත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය වන අතර ඉහළ සීමාව නීත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතය වේ. මෙම පොළී අනුපාතික කොර්ඩෝව මහ බැංකුව ඇති කරක ලද්දේ වෙළෙඳපොළේ කෙටි කාලීන පොළී අනුපාතිකය විශාල වශයෙන් උච්චාවචනය වළක්වාලීමටයි. පොළී අනුපාතික කොර්ඩෝව තුළ පොළී අනුපාතිකය උච්චාවචනය වීමට ඉඩ සලසා ඇති අතර එය මහා බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද නව ප්‍රවණතාවකි.

නීත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතය

ආපසු මිල දී ගැනීමේ එකඟතාව මත මහා බැංකුව සතු සුරැකුම්පත් මුදල් වෙළෙඳපොළේ අලෙවි කිරීම ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් ලෙස හඳුන්වයි එය වර්තමානයේ නීත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතය ලෙස හඳුන්වයි. මුදල් වෙළෙඳපොළේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවක් පවතී නම් ප්‍රති මිල දී ගැනීම් මගින් එය අවශෝෂණය කර ගත හැකි ය. මෙමගින් අන්තර් ඒක්ෂණ ණය වෙළෙඳපොළේ පොළී අනුපාතිකයේ පහළ සීමාව සීමා වේ.

නීත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතය

ආපසු විකිණීමේ එකඟතාව මත මහා බැංකුව මුදල් වෙළෙඳපොළෙන් සුරැකුම්පත් මිලට ගැනීම ප්‍රති විකුණුම් ලෙස හැඳින්වේ. එය වර්තමානයේ නීත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතය ලෙස හඳුන්වයි. මුදල් වෙළෙඳපොළේ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පවතී නම් මහා බැංකුව ප්‍රති විකුණුම්වල යෙදේ. මෙමගින් මුදල් වෙළෙඳපොළේ ද්‍රවශීලතා සැපයුම වැඩි වේ. අන්තර් ඒක්ෂණ වෙළෙඳපොළේ පොළී අනුපාතිකය ඉහළ යාම මෙමගින් සීමා කළ හැකි ය. මේ නිසා ප්‍රති විකුණුම් පොළී අනුපාතිකය අන්තර් ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළේ ඉහළ සීමාව පෙන්වයි.

ගුණාත්මක ණය පාලන උපකරණ

ණය පරිමාව හා ණය ගලා යන දිශාව පාලනය කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග ගුණාත්මක ණය පාලන උපකරණ නම් වේ.

ගුණාත්මක මූල්‍ය උපකරණ කීපයකි.

- ණය ශීර්ෂ පිළිබඳ උපරිම සීමා නියම කිරීම
- යහ පෙලඹුම
- වරණාත්මක පොළී අනුපාතයක් නියම කිරීම
- ඇප සුරැකුම් වෙනස් කිරීම
- බැංකු ණය පාලනය

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 08

වාණිජ බැංකු

වාණිජ බැංකු

වෙක්පතකින්, විධානයකින් හෝ අන්‍ය ආකාරයකින් ඉල්ලූ මුදල් විටෙක ආපසු ගෙවීමේ පොරොන්දුවට යටත් ව මහජනයාගෙන් මුදල් තැන්පතු භාර ගැනීම සිය ප්‍රධාන කාර්යය කර ගත් ලාභ ඉපයීමේ අරමුණ සහිත ව මූල්‍ය අතරමැදිකරණයේ නිරත වන ඉතා ප්‍රබල හා ප්‍රමුඛ මූල්‍ය ආයතන විශේෂය වාණිජ බැංකු ලෙස හැඳින්වේ.

වාණිජ බැංකුවක ප්‍රධාන අරමුණු දෙකකි.

- මහජන විශ්වාසනීයභාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා ද්‍රවශීලතාව ආරක්ෂා කර ගැනීම
- ලාභදායකත්වය ඉහළ නංවා ගැනීම

වාණිජ බැංකුවලට ඉහත සඳහන් අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට යාමේ දී අරමුණු අතර ගැටීමක් ඇති වේ.

ද්‍රවශීලතාව යනු පාඩු නොවී වත්කම් ඉක්මනින් මුදල් බවට හැරවීමේ හැකියාවයි. තම තැන්පතු මුදල් තමන්ට අවශ්‍ය ඕනෑ ම විටෙක බැංකුවෙන් ආපසු ලබා ගත හැකි යන මහජන විශ්වාසය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සෑම අවස්ථාවක ම වාණිජ බැංකුවලට සිය ද්‍රවශීලතාව ආරක්ෂා කර ගැනීමට සිදු වේ.

ලාභ දායකත්වය යනු ණයක් ලබා දීමෙන් සහ ආයෝජන වත්කම් මගින් උපයා ගන්නා ආදායමෙන් තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොළී වියදම් අඩු කිරීමෙන් ලැබෙන ශුද්ධ පොළී ආදායම යි.

වාණිජ බැංකු සිය ද්‍රවශීලතාව ආරක්ෂා කර ගැනීමට යාමේ දී ලාභදායකත්වය අඩු වේ.

ලාභදායකත්වය ආරක්ෂා කර ගැනීමට යාමේ දී ද්‍රවශීලතාව අඩු වේ.

මෙම අරමුණු දෙක අතර ඇති වන ප්‍රතිවිරුද්ධ ක්‍රියාවලිය නිසා නිරතුරු ව ම ද්‍රවශීලතාව හා ලාභදායකත්වය අතර සමතුලිතතාවක් පවත්වා ගෙන යාමට වාණිජ බැංකුවලට සිදු වේ.

වාණිජ බැංකුවල ප්‍රධාන කාර්යයන් පහත සඳහන් පරිදි දැක්විය හැකි ය.

01. තැන්පතු භාර ගැනීම

- ඉල්ලුම් තැන්පතු හෙවත් ජංගම ගිණුම් පවත්වා ගෙන යාම. මෙම ගිණුම්වල මුදල් තැන්පතු චෙක්පත් මාර්ගයෙන් ගනුදෙනු කළ හැකි ය.
- ඉතුරුම් තැන්පතු පවත්වා ගෙන යාම. මෙම තැන්පතුවලට පොළී ගෙවීම් සිදු කෙරේ. ගිණුම් හිමියාට අවශ්‍ය වූ විටෙක මුදල් ආපසු ලබා ගත හැකිය.
- කාලීන / ස්ථාවර තැන්පතු

02. ණය සහ අත්තිකාරම් ලබා දීම

☐ කෙටි කාලීන ණය

- අයිරා පහසුකම් මත ණය ලබා දීම
- අන්තර් බැංකු දෛනික ණය

☐ දිගු කාලීන ණය

- කල් බදු ණය
- බිල්පත් වට්ටම් කිරීම
- ඇරඹුම් ණය

03. නියෝජිත සේවා සැපයීම (පිළිණපත් විකිණීම හා මිල දී ගැනීම)

පොදු උපයෝගිකා සේවා සැපයීම

- උකස් සේවා සැපයීම
- විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවලට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීම
- විදේශ බැංකු කටයුතුවල දී සහාය සැපයීම
- බැංකු අණකර, ණයපත් නිකුත් කිරීම

වාණිජ බැංකු ශේෂ පත්‍රය (මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය)

වාණිජ බැංකු ශේෂ පත්‍රය හෙවත් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයකින් පෙන්නුම් කරනුයේ වර්ෂය අවසාන දිනයේ දී බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය යි. මෙය වත්කම් හා වගකීම් යන කොටස් දෙකින් සමන්විත වේ.

ශීර්ෂය	ප්‍රමාණය (රු. මිලියන)
<u>වත්කම්</u>	
(i) ද්‍රවශීල වත්කම්	XXX
අතැති මුදල්	XXX
මහ බැංකුවෙන් අය විය යුතු මුදල් ශේෂ	XXX
දේශීය බැංකුවලින් අය විය යුතු මුදල් ශේෂ	XXX
එකතු වෙමින් පවත්නා මුදල් ශේෂ	XXX
අතැති හා පිටරට බැංකුවලින් අය විය යුතු මුදල්	XXX
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	XXX
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	XXX
රජයේ වෙනත් පුරකුම්පත්	XXX
වෙනත් ආයෝජන	XXX
මිලට ගත් හා වටිටම් කළ බිල්පත්	XXX
අපනයන බිල්පත්	XXX
ආනයන බිල්පත්	XXX
දේශීය බිල්පත්	XXX
(ii) ණය හා අත්තිකාරම්	
ණය	XXX
අත්තිකාරම්	XXX
(iii) ස්ථාවර හා අනෙකුත් වත්කම්	XXX
<u>වගකීම්</u>	
(i) ප්‍රාග්ධන ගිණුම	XXX
(ii) මුළු තැන්පතු	
• ඉල්ලුම් තැන්පතු	XXX
• කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පතු	XXX
(iii) ණය ගැනීම්	
• දේශීය ණය ගැනීම්	XXX
• විදේශීය ණය ගැනීම්	XXX
(iv) අනෙකුත් වගකීම්	XXX
මුළු වත්කම් / වගකීම්	XXX

වාණිජ බැංකුවක ඉහත සඳහන් ශේෂ පත්‍රය (මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය) විශ්ලේෂණය .

මුදල් අයිතමයන් (ප්‍රාථමික සංචිත වශයෙන් හැඳින්වේ)

- අතැති මුදල්
- මහ බැංකුවෙන් අය විය යුතු ශේෂ
- දේශීය බැංකුවලින් අය විය යුතු ශේෂ
- එකතු වෙමින් පවත්නා මුදල් ශේෂ
- අතැති හා පිටරට බැංකුවලින් අය විය යුතු දේශීය මුදල් ශේෂ

ඉපැයීම් වත්කම් ලෙස දැක්වේ.

- භාණ්ඩාගාර බිල්පත්
- භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර
- රජයේ වෙනත් සුරැකුම්පත්
- මිලට ගත් හා වට්ටම් කළ බිල්පත්
- ණය
- අත්තිකාරම්

ද්විතීය සංචිත.

- රජයේ සුරැකුම්පත්
- වාණිජ පත්‍රිකා
- අන්තර් බැංකු ඒකමුහුණ ණය

වාණිජ බැංකුව විසින් තම අධිසංචිත ණයට දීම තුළින් පැවති ප්‍රමාණය මෙන් කිහිප ගුණයක තැන්පතු බිහි කිරීම මුදල් මැවීම ලෙස හැඳින්වේ.

වාණිජ බැංකු පද්ධතියක් මුදල් මැවීමේ ක්‍රියාවලිය සිදු කරන විට පහත සඳහන් උපකල්පන පදනම් කර ගෙන එය සිදුවේ.

- වාණිජ බැංකු පද්ධතියක් ලෙස කටයුතු කිරීමේ දී මුදල් මැවීම හෙවත් ඉල්ලුම් තැන්පතු මැවීම සිදු කළ හැකි ය.
- කිසිදු බැංකුවක් අධිසංචිත පවත්වා නොගැනීම
- මූලික තැන්පතුව කළ පසු බැංකු ක්‍රමය තුළට අලුතෙන් මුදල් ගලා ඒමක් හෝ බැංකු ක්‍රමයෙන් පිටතට මුදල් ගලා යාමක් හෝ සිදු නොවීම
- සියලුම ණය ගැනුම්කරුවන් තමන් ලද ණය මුදල් සම්පූර්ණයෙන් වෙනත් බැංකුවක නැත්පත් කිරීම

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 09

තනි වාණිජ බැංකුවක ණය
සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය

වාණිජ බැංකුවක් විසින් මහා බැංකු නියමයන්ට අනුව තම තැන්පතු ප්‍රමාණයෙන් කිසියම් ප්‍රතිශතයක් අතැති මුදල් හා බැංකු මුදල් ලෙස තබා ගැනීමට අදාළ අනුපාතිකයයි.

උදා - තැන්පතු රු.බි 2000
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 20%

$$\text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත} = \text{තැන්පතු} \times \text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය}$$

$$\text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත} = 2000 \times \frac{20}{100}$$

$$\text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත} = 400$$

වාණිජ බැංකු ණය සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

01 තනි බැංකුවක ණය සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

02 බැංකු පද්ධතියක ණය සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

තනි බැංකුවක ණය සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

උදා 01 - බැංකු පද්ධතියක එක් වාණිජ බැංකුවකට රු.බි 5000 නව තැන්පතුවක් ලැබුණේ නම් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 10% ක් නම් 01. අධි සංචිත ගණනය කරන්න

වගකීම	මූල්‍යතත්ව ප්‍රකාශනය	වත්කම්
තැන්පතු	5000	සංචිත 5000

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත = $5000 \times \frac{10}{100}$

අධි සංචිත = පවතින සංචිත - නීත්‍යානුකූල සංචිත

$5000 - 500$

අධි සංචිත = 4500

02. මෙම බැංකුවට අළුතින් ලබාදිය හැකි ණය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න

මෙම බැංකුවට තනි බැංකුවක් බැවින් අළුතින් ලබාදිය හැකි ණය ප්‍රමාණය වනුයේ එම බැංකුව සතුව ඇති අධි සංචිතය වන රු.බි 4500 පමණි.

උදා 02 - බැංකු පද්ධතියක එක් වාණිජ බැංකුවකට අදාළ මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයක් පහත ලබාදෙයි. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 10% ක් නම්

වගකීම	මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය		වත්කම්
තැන්පතු	10000	සංචිත	6000
		ණය	4000
	<u>10000</u>		<u>10000</u>

01. අධි සංචිත ගණනය කරන්න

අධි සංචිත = පවතින සංචිත - නීත්‍යානුකූල සංචිත

$$6000 - 1000 = 5000$$

$$\text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත} = 10000 \times \frac{10}{100}$$

1000

02. මෙම බැංකුවට අළුතින් ලබාදිය හැකි ණය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න

මෙම බැංකුවට තනි බැංකුවක් බැවින් අළුතින් ලබාදිය හැකි ණය ප්‍රමාණය වනුයේ එම බැංකුව සතුව ඇති අධි සංචිතය වන රු.බි 5000 පමණි.

03. මෙම බැංකුව අළුතින් ලබාදිය හැකි ණය ප්‍රමාණය දුන් පසු මූල්‍ය තත්වය පිළියෙල කරන්න (ගණුදෙනුකරුවා එම ණය මුදල එම බැංකුවේම තබාගන්නා විට)

වගකීම	මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය		වතකම්
තැන්පතු	15000	සංචිත	6000
		ණය	9000
	<u>15000</u>		<u>15000</u>

04. මෙම බැංකුව අළුතින් ලබාදිය හැකි ණය ප්‍රමාණය දුන් පසු මූල්‍යතත්වය පිලියෙල කරන්න (ගණුදෙනුකරුවා එම ණය මුදල වෙනත් බැංකුවක තබාගන්නා විට)

වගකීම	මූල්‍යතත්ව ප්‍රකාශනය		වත්කම්
තැන්පතු	10000	සංචිත	1000 → 5000
		ණය	9000
	<u>10000</u>		<u>10000</u>

ආර්ථික විද්‍යාව

7 වන පාඩම - Video 10

වාණිජ බැංකු පද්ධතියක ණය
සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

බැංකු පද්ධතියක ණය සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය

උදා 01 - බැංකු පද්ධතියකට රු.බි 20000 නව තැන්පතුවක් ලැබුණේ නම් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 10% ක් නම්

01. අධි සංචිත ගණනය කරන්න

වගකීම	මූල්‍යතත්ව	ප්‍රකාශනය	වත්කම්
තැන්පතු	20000	සංචිත	20000

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත = $20000 \times \frac{10}{100}$

2000

අධි සංචිත = පවතින සංචිත - නීත්‍යානුකූල සංචිත

$$20000 - 2000$$

අධි සංචිත = **18000**

02. තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය ගණනය කරන්න

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය යනු ආරම්භක ඉල්ලුම් තැන්පතුවක් මෙන් කොපමණ ගුණයකින් ඉල්ලුම් තැන්පතු වැඩිවේද යන්නයි. බැංකු පද්ධතියක **ණය මැටීම** මෙයින් තීරණය වේ.

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය = $\frac{1}{r}$ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය = $\frac{1}{0.1}$ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 10% **0.1**

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය = **10** //

03. මෙම බැංකු පද්ධතියට අළුතින් මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න

අධි සංචිත **18000** තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය **10**

මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය = අධි සංචිත X තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය

මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය = **18000 X 10**

මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය = 180000

උදා 02 - බැංකු පද්ධතියකට අදාළ මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයක් පහත ලබාදෙයි. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 10% ක් නම්

වගකීම	මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය		වත්කම්
තැන්පතු	10000	සංචිත	6000
		ණය	4000
	<u>10000</u>		<u>10000</u>

01. අධි සංචිත ගණනය කරන්න

අධි සංචිත = පවතින සංචිත - නීත්‍යානුකූල සංචිත

$$6000 - 1000 = 5000$$

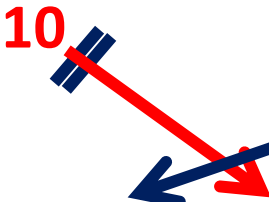
$$\text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත} = 10000 \times \frac{10}{100} = 1000$$

02. මෙම බැංකු පද්ධතියට අළුතින් මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න

මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය = අධි සංචිත X තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය = $\frac{1}{r}$ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය **10%**

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය = $\frac{1}{0.1}$ 10% → 0.1

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය = $\frac{10}{100}$ අධි සංචිත **5000**

මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය = **5000 X 10**

මැවිය හැකි ණය ප්‍රමාණය = 50000

03. මෙම බැංකු පද්ධතියේ ණය මැවීමේ ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ වූ පසු මූල්‍යතත්වය පිළියෙල කරන්න

මැවී ණය ප්‍රමාණය = 50000

වගකීම	මූල්‍යතත්ව ප්‍රකාශනය		වත්කම්
තැන්පතු	60000	සංචිත	6000
		ණය	54000
	<u>60000</u>		<u>60000</u>

04. මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය රු.බි 10000 ක් පවතී නම් ණය මැවීමේ ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ වූ පසු පටු මුදල් සැපයුම (M1) ගණනය කරන්න.

පටු මුදල් සැපයුම **M1** = මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් (කාසි හා තෝට්ටු) + මහජනයා සතු වාණිජ බැංකු වල ඇති ඉල්ලුම් තැන්පතු

$$M1 = C_p + D$$

ඉල්ලුම් තැන්පතු $D = 60000$

$$M1 = 10000 + 60000$$

$$M1 = 70000$$